

Teške ribe.

Veseloigra v treh dejanjih.

Spisal Mihael Balucki.

Poslovenil

Josip Debevec.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

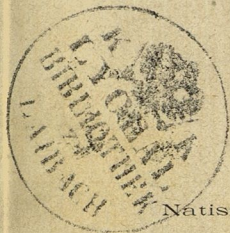

V Ljubljani.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1888.

Osobe:

Onufrin Tjaputkjevič.
Dorota, njegova žena.
Vanda, unukinja Tjaputkjevičevih.
Burčinski, posestnik.
Helena, njegova hči.
Vistovski, kapitalist
Henrik, njegov stričnik.
Pagatovič, sodnji svetnik.
Filip, sluga pri Tjaputkjevičevih.

Dejanje se godi v stanovanju Tjaputkjevičevih.

Prvo dejanje.

Velika soba, — na levo igralna mizica, na desno pisna miza. V sredi okrogla miza; na desno zofa, za njo star klavir, zadaj ob kulisi; ura s kukavico. Duri zadaj in na obeh straneh. Okno na primernem kraju.

Prvi prizor.

Onufrin. Dorota. Pozneje Filip.

(*Onufrin* dremlje na fotelju z novinami na kolenih. — *Dorota* dremlje na zofi z nogavico v roki. — Ko se dvigne zavesa, dolg premolk, — nato je slišati krepko zvonjenje v prednji sobi).

Dorota (uzbudi se prestrašena): Za Boga! — (Gleda k vratom in na moža).

Onufrin (uzbudivši se): Kaj se je zgodilo?

Dorota (razburjena): Nekdo je zvonil!

Onufrin: Ob tej uri? (Gleda na žepno uro)

Dorota: To je neslišano!

Onufrin: Več nego deset let se nikdo ni drznil zvoniti, kadar po kosilu malo zadremujem.

Dorota: In tako močno! Gotovo še zbolim radi tega. Migreno dobdem tako gotovo, kakor je amen v očenašu.

Onufrin: Kako je mogel Filip to dovoliti? (K ustopajočemu slugi.) Filip, kaj pomeni to?

Filip (izroča brzojavko): Prišel je s tem posel z brzojavnega urada.

Onufrin: Mar norec ni mogel čakati?

Filip: Pravi, da se mudi.

Onufrin: Mudi — mudi! Ljudje bi sedaj radi imeli vse skokoma! Prej nismo imeli niti brzojavov niti teh neumnih železnic, in vender se nam ni tako mudilo, a sedaj —

Filip: Prosim, milostivi gospod, blagovolite podpisati ta listek; on čaka.

Onufrin: Saj ne gori, čemu tedaj taka naglica. Kje so moji naočniki — pero — (uzame pero), vse mi pada iz rok od te naglice.

Dorota: Kako bi ne! Tako naglo človeka prebuditi; še vsa se tresem!

Onufrin (podpisavši): Tu imaš, in reci onemu norcu, da ako mi stori še jedenkrat kaj takega, da ga — da -- da, no bodemo že videli, kaj mu storim . . . (Ko odide Filip.) Sicer mu pa ne morem ničesar za to, kajti oni so sedaj gospo-

darji sveta. Na mojo vero! Kar so nastale železnice, brzojavi, te vražje stvari, postal je človek res prav jetnik. Kar na jedenkrat ti pride n. pr. takle poselček z brzojavnega urada, kadar se mu zljubi, pripodi se k vratom, naj še tako sladko spiš, in vrhu tega mu še moraš dati kaj za pijačo. — Ali pa te železnice — natlačijo ljudi kakor slanikov. —

Dorota: Kdo je brzojavil, dragi mož?

Onufrin: Ah! saj res — še pogledal nisem — (Odpri list.) od Vande.

Dorota: Od naše ljube unukinje. — Kaj nam naznanja? — (Bliža se.)

Onufrin (čita): Zaradi šarlata — — —

Dorota: Jezus Nazarenski! je li bolna — ima šarlat?

Onufrin: Ali — nikakor ne. — Zaradi gospodujočega šarlata je zavod za nekaj časa zaprt in ona pride k nam.

Dorota: To je izvrstno.

Onufrin (k ustopajočemu Filipu): Na, daj mu nekaj za pijačo za to novico.

Filip: Odšel je že!

Onufrin: Škoda — zaslužil bi plačilo. Kaka dobrota so vendar ti brzojavi — to je res božja iznajdba! Koliko bi bilo prej trebalo časa, predno bi bili zvedeli, da pride naša ljuba Vanda.

Filip: Kaj? Naša gospodična pride? Oj to bode zdaj pri nas veselo!

Onufrin: Kaj ne da, starče? Drugo življenje se bode pričelo!

Dorota: Moramo jej pripraviti sobo.

Onufrin: Čemu vender? Spala bode pri naju, kakor prej!

Dorota: Nikar ne govori; saj ni več otrok, marveč dorasla gospodična.

Onufrin: Kaj zato; pred menoj starcem se jej ni treba sramovati.

Dorota: Kaj to govoriš! To ne gre!

Onufrin: No tedaj — tedaj — v mojej pisarnici. Tam bode imela tiho, prilično.

Dorota: Ali treba jo bode dati prezračiti, ker je vsa zaduhla od dima.

Onufrin: Baš to je dobro. Imela bode prijeten duh v sobi.

Dorota: Lepo uslugo bi jej storil! Ona ne strpi dima.

Onufrin: Kdo? Vanda? Mar ne pomniš, dušica, da je vselej, kadar mi je zažigala pipo, tudi sama nekolikokrat potegnila iz nje?

Dorota: Ker je vedela, da te to veseli, ali sedaj se je tega odvadila in se jej gnusi.

Onufrin: Dorica, prosim te, kako je mogoče dandanašnji pipe ne ljubiti? Bodeš videla, da jej bode soba zelo po godu.

Dorota: A jaz pravim, da jej ne bode po godu.

Onufrin: A jaz pravim, da jej bode!

Dorota: Ti, Onufrin, prepiral bi se rad za vsako stvarco.

Onufrin: Jaz da se prepiram? Ti se prepiraš!

Filip: Morda naj denemo tja kaj cvetic — gospodična jih je vedno rada imela.

Dorota: Da, cvetice, proti temu nimanu ničesar. Znosi tja vse od nas, tudi kletko s kanarci.

Onufrin (praska se za ušesom nemiren): Saj jej ne bodo dali miru — zaradi vednega krika.

Dorota: Že zopet, moj Onufrin?

Onufrin: No, no, saj nič ne pravim; ali bodeš videla, da dobi radi tega migreno! Tako neprestano vriščanje — —.

Dorota: Ako ti tega ne moreš, še ni zato pravilo. Prijetno je, če se v sobi kaj giblje, glasi.

Onufrin: Dajmo jej tedaj uro. Je li morda kaj prijetnejšega, nego ura? Tik, tak, tik, tak — čemu tedaj kanarce?

Dorota: Bodeš videl, da bode Vanda hotela kanarce.

Onufrin: Iz spoštovanja do tebe bode morda prenašala njih upitje.

Dorota: Dragi mož — — —.

Filip: Ako bodo kanarci kričali, pokrijemo jih z robcem.

Onufrin: Prav praviš — pokrijemo jih z robcem. Poslušaj, Filip, stanovanje moraš gospodični lepo urediti. Daš jej tja to modro garnituro iz naše sobe.

Dorota: In zrcalo, katero visi nad naslonjačem.

Onufrin: In tisti zibalni stol.

Dorota: Tudi pisno mizico —

Onufrin: In porcelanske posode.

Filip: Če vse to stlačim v pisarno, ne bode se mogla gospodična tam niti ganiti.

Onufrin: Nič ne škodi. Če se bode hotela sprehajati, pride k nama. Midva s tem pridobiva, ni res, starka?

Dorota: Morava se ž njo poveseliti za večne čase.

Filip: A kdaj pride gospodična?

Onufrin: Saj res — še ne vemo kdaj.

Dorota: Ali ni tam naznanjeno? (Kaže na brzojavko.)

Onufrin: Takoj pogledam. (Čita glasno.) Zaradi gospodujočega šarlata zavod zaprt — pridem danes.

Filip: Torej bode čez male pol ure gospodična že tukaj, kajti vlak pride o polu šestih.

Dorota: Hitim se obleč. (Odide na levo.)

Onufrin (slači posobno haljo): Filip! daj mi suknjo — urno!

Filip (daje mu suknjo): Oj to se mi duša raduje, ko pomislim, da ugledam v kratkem našo gospodično.

Onufrin (privezuje ovratnico): Radoveden sem, če se je kaj zelo izpremenila. Morda me je že nadrasla.

Filip: Tega ne bi mislil.

Onufrin: Kaj misliš? Dekleta rastó kakor dolgovi.

Filip: Bog ve, ali me gospodična spozna? Saj je že lepa vrsta let, kar je ni bilo tukaj. Človek se postara . . .

Onufrin: Pri njej se pomladiš. Bodeš videl, starče — ona nas še vse razburi. Kje za vraga pak je rokav?

Filip: Tu, milostivi gospod! — To je res, — gospodična ima zobe kakor živo srebro.

Onufrin (oblekši suknjo, spravlja v žep listnico, robec, itd.): Podobna je materi. — In kako

ljubeznjiva šalivka ti je to! Daj mi rokavice. Ali pomniš, starec, kako šalo nam je bila napravila s tisto juho?

Filip (smeje se): Prvega aprila! — Kako bi ne pomnil.

Onufrin: Veselili smo se že priljubljene juhe . . . .

Filip: Milostiva gospa je odkrila pokrov. —

Onufrin: A tu namesto juhe — vrabci fr, fr! uzleté po sobi.

Filip: To je bilo smeha, toliko da nismo popokali.

Onufrin: Ali pa kar je naredila učitelju glasbe, to je bilo tudi dobro. Namesto robca potlačila mu je v žep predpasnik. On privleče trakove . . . . .

Dorota (v kožuhu, klobuku): Ti še nisi gotov? Za Boga, dragi mož!

Onufrin: V tem trenutku bodem napravljen, — le še klobuk, palico in kožuh . . . Filip, obrni se!

Dorota (zapenjaje si rokavice): Filip, potem postavi sem samovar.

Onufrin: Morda naj bi se tudi kaj mesnega pripravilo, da bo mogla kaj zaužiti pred večerjo. Gotovo bode lačna od pota.

Dorota: Naj pripravi Valentova nekoliko tolčenih kotletov.

Onufrin: Raje sekanih, dušica, ker Vanda ne jé rada tolčenih.

Dorota: Ti si pozabil dragi mož — ona ne mara sekanih —

Onufrin: Kakor gotovo te ljubim, le sekane rada jé.

Dorota: Kakor gotovo te ljubim, tolčene —

Filip: Le da bi milostiva gospôda ne prišli prepozno na kolodvor. Čez pet minut bode polu...

Onufrin: Brzo — že greva! Ne zabi, Filip, sekane!

Dorota: Pomni — tolčene. (Odideta skozi srednja vrata.)

Filip: Tolčene, sekane, sekane, tolčene — kóga poslušati? Najbolje storim, ako naročim Valentovi oboje pripraviti. Sam pa pohitim k trgovcu po kostanje, kajti ona jih je rada jedla. Kaj pa še? Aha! Rožičev! Vedno je pravila, da si jih kupi cel voz, ko postane velika gospa. — Kupim jih za nekaj krajcarjev in položim pod njeno uzglavje. Ko jih zjutraj zagleda, bode jo to veselilo, da stari Filip ni pozabil njenih sladčic!

Drugi prizor.

Filip. Vistovski. Pozneje Pagatovič.

Vistovski (elegantno oblečen — telovnik močno pisan — zlat lorgnet, igračo pri uri — palico sè zlato glavico; drži se ravno, hodi moški, govori z neko domišljavostjo, močno naglašuje): Kaj pomeni to? Gospoda Pagatoviča še ni tu?

Filip: Ne, milostivi gospod.

Vistovski: Igralna mizica še ni pripravljena?

Filip: Danes nam niso karte v glavi.

Vistovski: Saj je vender že davno polu šestih odbilo — to je naša običajna ura. (Odlaga klobuk.) Kje je gospod?

Filip: Gospod se je peljal z milostivo gospo na kolodvor.

Vistovski: Na kolodvor? Po kóga?

Filip (razburjen): Pripelje se danes naša gospodična.

Vistovski: Gospodična? — Kaka gospodična?

Filip: Gospodična Vanda, unukinja naše gospôde.

Vistovski: Gospôda Tjaputkjevičevi imajo unukinjo?

Filip: In to že véliko.

Vistovski: Prvič to slišim.

Filip: Gospodična je bila na odgoji v zavodu. Želel je tako njen rajni oče. Bal se je gotovo, da bi je dedček in babica preveč ne pomehkužila.

Vistovski: A, to je zelo lepo! (K ustopajočemu.) Ste li slišali to, gospod Pagatovič?

Pagatovič: Kaj pa?

Vistovski: Tjaputkjevičevi imajo unukinjo, katera se pripelje danes.

Pagatovič: Vraga, torej je naš rohist za danes propadel!

Vistovski: Mogoče, da za dalje časa. (K Filipu.) Gotovo ostane dalje časa tukaj — kaj?

Filip: Seveda. — (Gleda na uro.) Šest je ura, — a samovar še ni postavljen. — (Odide na desno).

Pagatovič (odlagaje palico in klobuk): To nam še prevrne ves red. Pa so nam tako prijetno tekli večeri! Vsak dan partija — bodi si rohist ali tarok. Vedno smo imeli š čim kratiti si čas. Kdo ve, kako bo pa sedaj.

Vistovski: Jaz se ne pokažem več tukaj —

Pagatovič: No — tega morda ne — saj vender —

Vistovski: Kakor gotovo ljubim poštenje, ne mislim več sem prihajati.

Pagatovič: A zakaj?

Vistovski: Zaradi načela.

Pagatovič: Zaradi načela?

Vistovski: Da — zaradi načela ne hodim v take hiše, kjer imajo dorasle gospodične.

Pagatovič: Iz kakega uzroka?

Vistovski: Takoj vam razjasnim. (Sedeta.)
Veste, gospod Pagatovič, kaj so teške ribe?

Pagatovič: Teške ribe? — Da, karpi, ščuke —

Vistovski: Da, — v navadnem pomenu —; ali v širšem zmyslu sva teški ribi midva.

Pagatovič: Kaj? Jaz da sem tudi teška riba?

Vistovski: Vi — jaz — in v obče vsak svoboden, imovit človek na kaki stopnji v človeški družbi, kateri bi mogel ženi zagotoviti lepo bodočnost, imeniten stan — s kratka to, kar imenujemo dobro partijo.

Pagatovič: Sedaj umejem.

Vistovski: Lahko si tedaj mislite, da, ko se prikaže taka teška riba v hiši, kjer so gospodične za možitev, trudijo se takoj matere, tetke, varuhi, ujeti ga za moža. Začne se dogovarjanje, snubljenje itd., s kratka prav lov. Mar se vam ni nikdar kaj jednakega pripetilo?

Pagatovič: Tako hitro se res ne morem spomniti.

Vistovski: Morete se tedaj srečnega zvati. Jaz sem doživel več nego jedno takih dogodbic. Od tega časa pa sem imel tudi mnogo neprijet-

nosti; kajti kakor hitro nečeš razumeti sentimentalnih vzdihljajev dekličinih, iskrenih pohval očetovih, rodbine, začne takoj vreti, nastane jeza in obrekovanje. Mesec je šele tega, kar me je najbližje sosedstvo tako preganjalo z zakonskimi načrti, da sem se zaradi tega preselil v mesto.

Pagatovič: Take so torej žene! O, tu je treba biti previdnemu!

Vistovski: In zelo previdnemu pri izbiranju znanja. Dobro je treba premisliti, kam naj se hodi in kam ne, kajti človek se lahko ujame v past, predno se zave. Zato sem dajal Tjaputkjevičevim prednost pred drugim znanjem, ker sem se tukaj čutil varnejšega zakonskih napadov; — toda ako se tudi tukaj prikaže kaka unukinja — tedaj se lepo priporočim in ne vidijo me več tukaj. (Ustane.)

Pagatovič: Torej ste tolik neprijatelj krasnemu spolu?

Vistovski: Neprijatelj? — Bog obvaruj! Saj sem bil sam tudi nekdam Don Juan — in igral sem se z ženami — dà, dà, gospod Pagatovič, pravim vam — ali ne mislite, da se hvalim — da sem imel srečo pri krasnem spolu; — toda do ženitbe — do te — priznavam — nisem imel nikdar veselja.

Pagatovič: Ne? In zakaj?

Vistovski: Ker ljubim svobodo in ne čutim najmanjšega poklica za rodbinsko življenje. Sicer pa, dragi gospod, ako použijemo dober zajutrek, prebijemo lahko brez obeda. Ni res?

Pagatovič: Kako bi mogel jaz to vedeti, ko nisem še nikoli okusil takega zajutrka?

Vistovski: In zakaj niste vi mislili na ženitev?

Pagatovič: Mislil? — Mislil sem, ali tudi to me je minilo. Saj dobro veste, gospod Vistovski, kako je pri nas uradnikih — čim manj zob, tem več kruha. Sedaj bi se mogel ženiti, ker niti zaslužek ne bi bil preslab in poleg tega sem po teti podedoval lepo reč; toda katera bi me sedaj hotela?

Vistovski: Našli bi jih cele kupe,

Pagatovič: Mogoče; ali nikakor ne za se, temveč za svoje novce.

Vistovski: To se umeje, ker ste teška riba.

Pagatovič: Lepa hvala za to! Čemu bi si neki nakopaval take skrbi na stara leta? Bolehen sem — imam katar v želodcu — dà, dà — kar snem, to me takoj, oprostite, tlači in riga se mi in potem potem mi je zdaj mraz, zdaj vroče, da je mučno. Zato sem si tudi uzel odpust za nekoliko tednov in namenjen sem jutri odvežti se v Beč, posvetovat se s kakim specijalistom.

Vistovski: Odpotujete? — Jaz morda tudi pogledam mej tem v Lvov. Imam tam stričnika, kateremu sem naložil, ohraniti rod Vistovskih. Zapisal sem v svojo poslednjo voljo, da ga naredim za univerzalnega dediča, ako si izbere ženo po mojem ukusu. To sem si pak odločno izgovoril, da po mojem ukusu, ker jaz, star in izkušen mož, že izberem mater bodočim Vistovskim.

(Slišati je drdranje kočije.)

Tretji prizor.

Prejšnja in Filip. Potem Vanda, Helena, Dorota in Onufrin.

Filip (prihiti z desne strani): Naša gospodična je že prišla — (odpira vrata). Dve, na mojo vero, dve — a, to je krasna pomnožitev.

(Ustopiti Vanda in Helena, zagrnjeni v šale tako, da jima ni videti obličja — za njima Onufrin in Dorota, naudušena).

Dorota: No, slečiti se, šalivki!

Helena (z izpremenjenim glasom): O ne, prosim, uganite prej, kdo sve.

Onufrin (k Vistovskemu in Pagatoviču): Poglejta — to sti vama šalivki! Prišli sti tako

zagrneni, kakor ju tu vidita in igrati z nami slepe miši.

Dorota: Kako naj ju človek spozna, ko obe jednako objemati in poljubljati? In še smejeti se šalivki.

Onufrin (kakor prej): Zagrnjeni sti, kakor maski na kakem predpustnem plesu. (Hoče biti resen.) No — gospodični, dosta je že te maškade — slecite se, sicer se ugrejete in dobite katar. Ne bodem se z vama šalil. (Ujame Vando.) Daj sem šal!

Vanda (se brani): O nikakor ne! Prej ugani, dedek!

Onufrin: Vanda! Lej — to je Vanda! Vidiš, šalivka, ujela si se!

Vanda: No, ker sem se že sama izdala, dam se spoznati. (Odgrne šal)

Onufrin: To se umeje!

Vanda: Ali sedaj uganite, kdo je ta druga?

Dorota (gleda jo): Kaj jaz vem!

Onufrin: Gotovo še jeden tak škratelj, kakeršen si ti. (Gleda jej v oči in govori k Vandii.) Ali jo poznam?

Vanda: In še kako?

Onufrin: Hm, kdo bi mogel to biti? Iskreče oči —

Vanda: Njen kum si, dedek.

Onufrin: S tem mi ni mnogo pomagano — bil sem tolikrat za kuma otrokom, da ne seštejem na prstih. Morda Adela Filipova?

Vanda: Adela je vender dokaj starša.

Onufrin: I, kdo bo leta določeval, ko ni niti zobčkov možno videti.

Vanda: Pokaži dedku zobčke, Helenka!

Dorota: Helenka?

Onufrin: Helenka Burčinska —

Helena: Da, Helenka. (Odgrne šal — Pozdravljanje.)

Onufrin: Da mi to ni takoj prišlo na misel: te ognjene oči —

Vanda (k Filipu, kateri jej pomaga pri slačenju): A — stari Filip. — Kako se imate?

Filip (veselo): Gospodična me je spoznala. (Poljublja jej roko ter se na tihem ž njo pogovarja, pogosto se jej priklanjaje.)

Onufrin (k Doroti, kažoč na Vando): Glej, Dorica, kako je uzrasla! — Bila je vedno kakor kepa.

Dorota: Kako ti prideš k nam?

Helena: Tudi jaz bežim pred šarlatom. — Brzojavila sem očetu, da ga bodem tukaj pričakovala, (šalivo) ako me sprejmete.

Dorota: Ako jo sprejmemo — slišiš, dragi mož, ta malopridnica!

Onufrin: Zakaj bi ti bil pa kum? (Poljublja jo.)

Vanda (gledaje po sobi): Kako je lepo tu pri vas, kako krasno! Nič se ni izpremenilo — ista ura s kukavico — isto opravo vidim tu. Tukaj je dedkov naslonjač — spominjam se ga dobro. Vse se mi zdi nekako manjše.

Filip: He, he — oprava ni postala manjša, ali gospodična je uzrasla.

Vistovski (k Pagatoviču): Vidim, da sva tukaj odveč. (Primeta za klobuke in zakašljata.)

Onufrin: Ah — saj res — še predstavil vaju nisem našim gostom. (K Vistovskemu, predstavljajoč.) Naša unukinja Vanda. Gospod Vistovski —

Vanda (živo): Morda po naključju iz Slavkovic?

Vistovski: Da iz Slavkovic. Toda sedaj sem postal meščan.

Vanda (k Heleni): Henrikov stric.

Onufrin: Gospod Pagatovič, sodnji svetnik — naš prijatelj —

Helena: Na me je gospod kumek pozabil?

Onufrin: Ah — res — Helena Burčinska.

Pagatovič: Zelo me veseli. — Morda ste hčerka gospoda Ivana?

Helena: Da. — Vi poznate mojega očeta?

Pagatovič: Tudi vas, gospodična, poznal sem še majhno. Nosil sem vas dostikrat na rokah.

Onufrin: Sedaj bi bila težja.

Dorota (se jezi): Ali, dragi mož!

Helena: Morda blagovolite vi biti tisti gospod, kateri je bil često pri mojih roditeljih, ko smo stanovali nekaj časa v mestu? Po tem takim ste mi vi nosili cukrčke, punice? —

Pagatovič: Tako je — jaz sem bil to.

Helena: Gospod Hilarij?

Pagatovič: Dà

Helena: O tedaj se vas dobro spominjam.

Onufrin: Zaradi cukrčkov.

Helena: Vedite, da kadarkoli sem dobila cukrčkov, vselej sem se spomnila vas.

Pagatovič (za se): Dobra duša.

Helena: Spominjam se, da ste moji materi preskrbovali razne stvari in ona je vedno trdila, da bi jej tega nihče tako ne opravil, kakor vi.

Pagatovič (razveseljen): Gospodična se tega še spominja?

Helena: Prav dobro, Vanda! To je tisti gospod, o katerem sem ti često pravila. (Ide k Vandí).

Onufrin: Filip — potne torbe gospodičen?

Filip (praska se za ušesom): Saj res! —
Kje so?

Onufrin: Spodaj pri hišniku. Prinesi jih brzo v pisarno — jaz pojdem takoj tja. (Odide na desno, Filip po sredi.)

Pagatovič (k *Vistovskemu*): Često je o meni govorila — ste li slišali, gospod *Vistovski*? Dobra deklica! Bila je tako majhna punčika in kako krasna gospodična je uzrasla iz nje! Tudi druga je lepa — kako vas pozna?

Vistovski: Kaj jaz vem? Morda iz šematizma. Gotovo se tega sedaj uče v zavodu, da bi potem vedele, kje naj si poiščejo kandidatov za zakon.

Pagatovič: Že zopet začenjate! (Odhaja razježen).

Dorota: Gotovo sti lačni. Rečem vama mej tem kaj prinesiti.

Helena (jo zadržuje): O, ako za me, to vas lepo zahvaljujem. Nisem lačna.

Vanda: Meni se tudi še neče jesti, babica. Počakavi do večerje (govori na tihem dalje z babico).

Helena (k *Pagatoviču*): Ali že davno nisti videli mojega očeta?

Pagatovič: O že davno, davno ne.

Helena: To se razveseli oče, ko vas jutri zopet vidi.

Pagatovič: Toda jaz se jutri zjutraj odvezem v Beč.

Helena: Že jutri? Škoda. Očetu bode tega zelo žal — no in meni tudi, ker se ne bodem mogla z vami radovati po tako dolgem času, kar se nisva videla.

Pagatovič: Kako pomagati? — moram —

Vistovski (prime za klobuk): Gospod Pagatovič, vi ostanete tukaj?

Dorota: Vi hočete oditi?

Vistovski: Moram se gospôdi že priporočiti —

Onufrin (zapre mu pot): Kaj? — Odhajate? Kaj pa je to? Ne pustim vas —

Vistovski: Kadar — —

Vanda (vabljivo): Mogli bi si misliti, da gospoda pred nama bežita in to bi naju zelo bolelo, ko bi dobrim starim ljudem pregnali tako mila gosta iz hiše.

Onufrin: No vidite, — sedaj se ne moreta ustavljati — ko je vaju tako prijela

Pagatovič: Če je tako, pa ostanem.

Helena (k Pagatoviču): Bodemo se dobro zabavali.

Onufrin: No, in gospod Vistovski? —

Vistovski: Ali —

Onufrin: Nič „ali“! zapremo vas, pa je konec. — Vanda, spravi klobuk! — Tako — sedaj morate ostati!

Vistovski (k Pagatoviču): No — ali vam nisem rekel? -- Naju že imajo.

Onufrin: Ženka, mogla bi nam pripraviti večerjo.

Vanda: Medve bodeve babici pomagali.

Helena: Dà — dà — pomoreve.

Dorota: Saj sti od pota vender utrujeni.

Helena: O nikakor ne — niti najmanje ne.

Vanda: Babica naju bode učila kuhati. To bode zabavno! Pojdimo, babica! (Uzameta jo pod pazduho in ideta na desno.)

Dorota: Le po lahko — sicer me pretreseta. (Odideta ž njima.)

Filip (je pred nekaj časom ustopil, gleda za njimi): Sedaj je pri nas veselo in prijetno.

Onufrin: Filip, pogrni, pogrni! — Mi mej tem zaigramo malo whist — kaj ne?

Pagatovič: Jaz z veseljem. Gospod Vistovski.

Vistovski: Jaz sem vama na službo! (Jemljoč karte k Onufrinu.) Vi igrate z dedkom?

Onufrin (s humorjem): Bodeva tedaj dva dedka. (Sedejo — deli karte).

Vanda (prihiti v belem predpasniku): Dedek, kje so ključi od jedilnice?

Onufrin: Ključi? (Išče po žepih.) A! tam ležé (kaže na pisno mizico.)

Helena (tudi v predpasniku, s taso, na kateri nese vino in tri čaše): Kumica to pošilja, da bi gospodje laže igrali.

Onufrin: To je izvrstno! — Moramo tudi piti na prihod naših gospodičen (naliva). Vanda, počakaj! Moramo piti na vajino zdravje.

Pagatovič: Na srečen prihod milostivih gospic.

Onufrin: Morati se zahvaliti. Prinesiti si še čaš.

Helena: Medve z Vando bodeve pili iz dedkove čaše. (Trči z Vistovskim in Pagatovičem.)

Vanda (Uzame od nje časo in trči takisto): Zahvaljujeve vaju.

Onufrin: No — in z menoj?

Vanda: Dedka zahvalim s poljubom. (Poljubi ga in zbeži.)

Helena: In jaz takisto. (Poljubi ga in zbeži na desno.)

Onufrin: Ljubeznjivi dekletci! — Bodeta videla, kako prijetno nam mine večer.

Vistovski (zakašlja; v stran): Ne vsem.

Onufrin: One vama še tako glavi zmešati, da se do ušes v nji zaljubita.

Vistovski: Oho! —

Onufrin: No, bodeta videla.

Pagatovič: Kako bi bilo to mogoče?

Onufrin: Pagatovič ni začel slabo, ker si je gospodično že pridobil s cukrčki: sedaj je treba železo le še dalje kovati, dokler je razbeljeno.

Vistovski: Kam s tem merite?

Onufrin: Kam merim? No, to se umeje, da na dobiček. (Vrže karto.) A gospodu Vistovskemu bi se zopet Vanda izvrstno podala.

Vistovski (na stran): Že začenja.

Onufrin: Ne morete si niti misliti, kako duhovita deklica je to.

Vistovski: Jaz uzamem z asom — kaj vržete vi? — Morda pikovo sedmico?

Onufrin: Naj bo sedmica! A kako razumna in spretna je že od mladih nog. Ni imela še osem let, ko mi je napisala čestitko popolnoma iz svoje glave — ali pravim vam, to je bila čestitka, da bi zaslužila biti tiskana, na mojo vero! Čakajte, zdi se mi, da jo imam nekje pri roki. (Ustane.)

Vistovski: Uže sem vrgel.

Onufrin: Takoj, karte nam ne zbeže. Vredno je to slišati, kakor gotovo vaju imam rad; sama se uverita. Takoj vama jo pokažem! (Gre k pisni mizici.)

Vistovski (k Pagatoviču): Stvari se začenja hvaliti — to je prvo dejanje.

Pagatovič: Res — napad, s katerim se ni dobro norčevati.

Onufrin: Kam za vruga se mi je izgubil ključek? — A — tu je! — (Odpira.) Pravim vama, da se bodeta čudila. (Išče po miznici).

Vistovski (k *Pagatoviču*): Nič več me ne bodo videli tukaj.

Onufrin: Tu je. (Privleče izmed papirjev od starosti ožoltelo čestitko in gre k mizici. Mej potjo govori z *Vando*, katera baš ustopi.) Tvoja čestitka — tista v verzih, ali se še spominjaš?

Vanda (živo): Kaj hočeš ž njo storiti, dedek?

Onufrin: Hočem jo jima prečitati.

Vanda: Tega nečem. Gospoda bi se mi gotovo smejala.

Onufrin: Oho! Zakaj bi se smejala?

Pagatovič: Čudila se bodeva.

Onufrin: To se umeje.

Vanda: Nečem, ne dovolim tega. (Iztrga mu jo in beži za naslonjač.)

Onufrin (idoč za njo): *Vanda*! Kaj delaš?! Ne odide ti kazen za to, da si mi to iztrgala. Saj je vender moja svojina. — Takoj mi vrni, (hoče jo ujeti) slišiš? (*Vanda* zbeži skozi leva vrata, *Onufrin* hoče iti za njo.)

Vistovski (vrže karte od sebe): Káko igranje je to — prava mučilnica. Gospod Onufrin — igramo ali ne igramo?

Onufrin (vračaje se k mizici): Igramo — seveda igramo. Zakaj bi ne igrali? (Prime karte.) Takoj — to ste vi vrgli?

Vistovski: Dà in dedek uzame.

Onufrin: Dedek uzame? Dobro. (K Filipu, kateri je ustopil s krožnikom.) Filip, idi za gospodično, naj mi takoj vrne tisto čestitko, s cer bodem zares jezen na njo —

Pagatovič: Morda storimo najbolje, ako nehamo igrati.

Onufrin (zelo začudivši se): A zakaj?

Vistovski: No, saj čakava, — čakava —

Onufrin: Uže jemljem — uže jemljem (k Vandi, katera vstopi s šalivim nasmehom). Vanda, prosim te, pusti te šale — in daj mi takoj sem tisto.

Vanda: Ali ne pokažeš nikomur, dedek?

Onufrin: No, ne pokažem, ne pokažem nikomur.

Vanda: Besedo na to!

Onufrin: Dam ti svojo besedo. (Uzame od nje čestitko.) Čakaj, šalivka, jaz ti že poplačam. (Gre k pisni mizici in zapre list).

Vanda: Ali dedek ne igra in gospoda čakata.

Onufrin: Uže grem. (Sede.) Tako.

Vanda (k Vistovskemu): Dovolite, da prisedem k vam.

Vistovski (hladno): O, prosim. (K Pagatoviču, sunivši ga s komolcem.) Opazujete li, gospod?

Vanda: Kdo pa dobiva?

Pagatovič: Mene danes karte grozno preganjajo.

Onufrin: Lahko ste tega veseli.

Pagatovič: Zakaj?

Onufrin: Aj, glej, kako se dela nedolžnega. Ne veste, kaj pravi pregovor?

Pagatovič (s hlinjeno skromnostjo): Pa res ne vem.

Vanda (z nasmehom): Kdor je nesrečen v kartah, je srečen v loteriji.

Onufrin (smeje se): V loteriji — ta se mu je pa odrezala! — vidite, sedaj imate, kar ste hoteli sami. V loteriji, ha, ha, ha! (K Vistovskemu.) Duhovita deklica — kaj?

Vistovski: Sedaj vi delite.

Onufrin: Ah, saj res! — (Deli karte.) Loterija — he he, to jo je pogodila! — Moram povedati babici.

Vistovski: Kako naj si sedaj pomagam?

Vanda: Morda s piko?

Onufrin (grozeč): Tiho bodi, ti mala —!

Vistovski (obrača se k *Vandi*): Mar znate igrati whist, gospodična.

Vanda: Morala sem se ga naučiti očetu na ljubo, ker je nerad igral z dedom.

Onufrin: Kaj? Z menoj da je nerad igral?

Vanda: Nikakor ne z dedkom, ampak z dedom.

Vistovski: Svetujete mi torej, gospodična, piko?

Vanda: Tako mislim.

Vistovski: Hočem vas slišati, gospodična. (Vrže.)

Pagatovič (kateri je na to čakal, živo): Dobro — bolje ni bilo mogoče, ker jaz sedaj uzamem, dobim s kupo in vse je najino.

Vistovski (razveseljen): Aj, saj res — vse je najino!

Onufrin: Kaj, vse? — Kaj pa moj križev as?

Vistovski: Gospod *Pagatovič* ga uzame z adutom, ker nima nobenega križa, in vi izgubite. Dobro ste nama svetovali, gospodična!

Onufrin: Ti nehvaležnica, zarotila si se zoper svojega deda? No, le počakaj, jaz ti bom že še dal. —

Četrty prizor.

Prejšnji. Dorota. Helena. Pozneje Filip (prinaša sklede).

Dorota: Prosim, da bi gospodje končali. Bomo večerjali.

Onufrin (ustajaje): Baš sta me obigrala, a tega je le Vanda kriva. (K Vistovskemu.) Izvrstna igralka, kaj ne?

Pagatovič: O žene imajo poseben instinkt za igro.

Dorota: Izvolite se usesti, gospoda. Gospodični k meni.

Vanda: Babica, bolje bi bilo, da se pomešamo.

Helena: Bode veseleje.

Onufrin: Pomešajmo se — izborno! Kam naj se usedem?

Vanda: Med babico in Helenko.

Onufrin: Dobro - usedi se, starca.

Vanda: Gospod Pagatovič sem. (Pokaže na prostor poleg Helenke, ter govori k Vistovskemu.) Jaz pa se usedem k vam.

Vistovski: Naglo napada!

Vanda: Kaj naj vam dam, piške ali kotletov?

Vistovski: O nikar se ne trudite, gospodična. (Uzame ji skledo.)

Onufrin: Ali ve, deklici, ne jeste ničesa?

Helena: Jaz jem dosta.

Dorota: In ti, Vanda?

Vanda: Čisto nič mi ne diši jed, babica. Sita sem veselja, da sem zopet pri vaju.

Onufrin: Zlata moja golobica!

Dorota (gre k njemu s skledo): — Vsaj košček piščeta.

Onufrin (prihiti z drugo skledo): Raje ledvice, — to je tečnejše.

Vanda (sklene roki): Če pa ne morem.

Dorota (deva jej na krožnik): Le košček, ako me imaš rada.

Onufrin (stori isto): Ako mi želiš vse dobro — sicer bi se radi tebe razjezil. (Daje jej drugi košček na krožnik.)

Vanda: Ali, dedek, za Boga vaju prosim!

Onufrin (uzame salato): In malo salate?

Dorota (z drugo skledo): I, pojdi s salato, saj vender veš, da je ne jé. Raje malo kompota.

Vanda: Ali —

Dorota: To sem sama ukuhala.

Vanda: Dedek, babica, verjemita mi, da ne morem — (poljublja babici roko), jutri, pozneje bom jedla več. (Ustane.) Pojdem nalivat čaj. (Gre k samovarju.)

Onufrin (skrbno): Čakaj — popariš si prste. — Filip, pazi na gospodično! (Vanda naliva. —

Onufrin jej pomaga. — Filip mej tem pospravlja z mize. — Dorota govori z Vistovskim).

Helena (k Pagatoviču vabljivo): Ali morate, gospod, res oditi jutri v Beč?

Pagatovič: Res, gospodična. Imam jako kratek odpust. Porabiti moram vsak dan.

Helena: In ko bi vas iskreno poprosila, da bi zaradi mene ostali vsaj dva dni — vsaj jeden dan —

Pagatovič: Kako bi vam moglo biti kaj do tega, da ostanem?

Helena: Veliko mi je do tega. Ne morete si niti misliti, koliko. Tu gre za izpolnitev moje najiskrenejše želje.

Pagatovič (zgane se nemirno; za se): Sedaj pa imamo! (Glasno.) O čem pa govorite?

Helena: O, tega vam danes še ne morem povedati; poprej moram govoriti z očetom.

Pagatovič (v stran): Hoče govoriti z očetom? — Vistovski mi je to naprej povedal. —

Helena: On bođe odločil.

Pagatovič (v stran): Prava pravcata izpoved, kakor gotovo Boga ljubim!

Helena: No — kaj? Ali vas preprosim?

Vanda (dajaje Pagatoviču čaj): Ako vam smem streči. —

Pagatovič (uzame čašico): Hvala lepa!

Vanda: Je li morda premalo sladak?

Pagatovič: Iz vaših ročic, gospodična, bode gotovo sladak.

Helena (ko odide *Vanda*): O kako ste uljudni? Mogla bi biti ljubosumna.

Pagatovič (v stran): Ljubosumna. — Ne dvojim več. Drži se, *Hilarij*!

Onufrin: Morda bi nam čaj bolje dišal, čaj pri kartah.

Dorota: Dajte mir danes s kartami. Dekleti sta tu, lahko se tedaj prijetneje zabavate in igrate.

Onufrin: Saj res — na primer slepe miši.

Helena: Ta igra je preotročja.

Onufrin: Lejte, kako je že dozorela!

Vanda: Lahko se zabavamo s plesom. Jaz plešem zelo rada. Dedek in babica zaigrata, mi pa se zavrtimo. Kakor nekdanj, veš, dedek?

Onufrin: Ali s kom?

Vanda: Saj imamo vender plesalca! (Pokaže na *Vistovskega* in *Pagatoviča*.)

Filip (v stran): To sta plesalca — ti moj Bog!

Onufrin: Prav praviš. Naj bo, ker je pust. (Prime gosli s piana ter jih ubira.) *Dorotka*, na delo!

Dorota (gre k pianu).

Vanda (pokloni se pred *Vistovskim*): Jaz si vas izvolim za plesalca.

Vistovski: Ali, gospodična —

Onufrin: Kadar dama sama prosi, vender ne morete odreči; to bi bilo razžaljenje.

Helena (k Pagatoviču): Vi plešete z menoj — kaj ne?

Pagatovič: Milostiva gospodična, kaj hočem jaz s plesom. Pozabil sem že to.

Helena: Pa se zopet naučite.

Vanda: Treba narediti prostora. — Filip — Helenka — (Odrine mizo).

Onufrin: Počakaj, preteška je — lahko se preuzdigneš. (Pomaga jej.)

Vistovski (k Pagatoviču): Naju že imajo.

Pagatovič: Meni se tudi zdi.

Vistovski: Ali ne dava se!

Pagatovič: Ne dava — to se umeje.

Vistovski: Teške ribe se ne dado ujeti na take trnke — kaj ne?

Pagatovič: Seveda, seveda. Ali ta Helenka je kaj ljubeznjiva deklica.

Vanda: Plesalnica je gotova. (Prikloni se pred Vistovskim.) Sedaj sem vam na službo — No, babica, dedek! —

Onufrin: Kaj naj zaigrava?

Vanda: Valček.

Helena: Dà, dà, — valček.

Pagatovič (postavi se s Heleno): Ne vem, ali mi pojde.

Helena: Pojde — pojde -- ni ga plesa nad valček.

Onufrin (k Doroti): Mamica, tistega najinega! (Igrata star valček.)

(*Vanda* pleše z *Vistovskim*, ki silno hiti in pleše s tako gorečnostjo, da se zasôpe.)

Pagatovič (začenjajoč plesati, zmeša se v taktu ter se ustavi): Takoj — počniva od konca. No — jeden, dva, tri, jeden, dva, tri —

Helena: Štiri, pet, šest, — deset — bolje, da ne štejeva. (Zavrtili se ž njim.)

Pagatovič (izgubi takt — zadene se ob *Vando*): Oprostite, prosim —

Vanda (plešoč z *Vistovskim*): Ah, kaka razkošnost je to, plesati!

Vistovski (zasôpljen): Ali rada plešete, gospodična? —

Vanda: Zelo rada, — zlasti valček.

Vistovski (kakor prej): Tako? — Valček?

Vanda: Nad vse rada valček.

Pagatovič (pade).

(*Vanda* z *Vistovskim* jenjata plesati. — *Helena* pomaga *Pagatoviču* na noge).

Pagatovič (sramujoč se počasi ustaje): Oprostite, oprostite, noga mi je izpodrsnila.

Helena: Nič ne škodi. To se zgodi tudi najboljšim plesalcem.

Onufrin (kateri je igraje udarjal z ного ob tla in z nasmehom gledal plesalce, neha igrati): To naj vas nič ne skrbi, Pagatovič, — to je dobro znamenje.

Pagatovič (briše si kolena): Bode li to res dobro znamenje?

Onufrin: Ali veš, Dorotka — midva sva tudi pala, ko sva se prvič spoznala.

Helena: Plešimo dalje.

Pagatovič: O, ne, gospodična, — utrujen sem že. (Gre k zofi ter se usede. Helena sede poleg njega.)

Vanda (usede se na nasprotni strani pozorišča, hladi se z robcem ter mamljivo govori k Vistovskemu): Plešete jako lahno.

Vistovski (priklanja se jej mirno): Le šalite se! nekdam nisem plesal slabo.

Vanda: Še z nobenim se mi ni tako dobro plesalo, kakor z vami. Skoro nič nisem utrujena.

Vistovski (živo): Res? Dovolite tedaj še?

Vanda (ustajaje): Iz srca rada. — Dedek, še malo. (Tjaputkjevičeva igrata, toda piano, da se sliši razgovor med Heleno in Pagatovičem — Vistovski in Vanda plešeta.)

Helena (prime Pagatoviča za roko): O ne! — vi tega ne storite, da bi jutri odšli. Ne pojdete, kaj ne, da ne?

Pagatovič (v stran): Kako me gleda — kako me gleda! Človek bi moral biti kamen, da bi se ne omečil.

Helena: No?

Pagatovič (otira si čelo): Tako sem se omečil, da bi me lahko na kos kruha namazal kakor surovo maslo.

Helena: Nič ne rečete? Takrat bi mi ne bili odrekli ničesa — a sedaj mi nočete še take malenkosti storiti?

Pagatovič (v stran): Ne — ne morem se dalje protiviti. — (Glasno.) Zgodi se karkoli — ostanem!

Helena: Tako je prav. (Podaje mu roko.) Ne verjamete, kako ste me s tem osrečili.

Pagatovič (ganen): Sebe tudi — verujte, da, sebe tudi, gospodična Helena!

Onufrin (ki je pred nekaj časom nehal igrati): Sedaj morda četvorko?

Pagatovič (plane kvišku): Dobro, četvorko! (K Heleni.) Prosim, gospodična — (gre na sredo in poje) lalala — lalala —.

Onufrin (smeje se): Lejte, kako se je Pagatovič razveselil! Poglej, Dorotka! (Začne igrati.)

Vanda (k Vistovskemu): Niste utrujeni?

Vistovski: Jaz? Pripravljen sem plesati do belega dne. (Ustane.)

Vanda: Pojdiva tedaj plesat. (Postavijo se vis-à-vis.)

Pagatovič (prestopi se prehitro).

Vistovski: Attendre — uzdržati osem taktov — tako — sedaj avant — chaîne anglaise -- retour — balance —

Filip (kateri je odnesel posode za čaj, gleda to in govori za se): Oj, to so se starci razmajali!

(*Zavesa pade.*)

Drugo dejanje.

Prvi prizor.

(Ista soba.)

Vanda.

(Sedi pri pianu in igra. Žalost se jej čita na obrazu. Iz igre, prehajajoč iz hitrega v počasen tempo in iz veselih melodij v otožne, sodi se lahko, da je nemirna. Slednjič naglo neha igrati, ne dokončavši ter ustane od piana s temnim obrazom.)

Nič — nič, niti godba me danes ne zanima. Sama ne vem, kaj mi je. (Sede.) Ko sem prišla sem, zdelo se mi je, da mi do popolne sreče ne bode nedostajalo ničesa, in vender se je pokazalo, da mi nedostaje mnogo, — (ustane). Kaj je to? Kaj je to? — Saj imam vender vse, kar si le

želim. (Usede se zopet na drugem mestu.) Dedek in babica storita mi vse, kar hočem, ter me tako rekoč mehkužita. Dolgočasim se! (Ustane). Ah, moj Bog, kaj naj storim! (Za nekaj časa sede.) Dedek se čudi, da sedaj nisem tako vesela, da sem preresna. — O, ko bi vedel, zakaj. — Misli, da sem še preprosta učenka iz pensionata, katera na nič drugega ne misli, nego na francosko slovnico in Ollendorfovo konverzacijo — ali jaz — (naglo ustane). Za ves svet bi si ne upala jim to priznati. To bi bilo grozno! Deklica, ki še ni izstopila iz pensionata! Kaj sem jaz kriva, da je madama vsprejela tako lepega učitelja za glasbo? Ne samo jaz, ampak ves razred se je vanj zaljubil, a da je jedino mene izbral, na to smem biti ponosna. (Sprehaja se, nato sede.) Kaj si bode mislil, ko pride k uri, a ne zagleda nijedne deklice. Hotela sem mu poročiti, da odpotujemo, ali Helena je rekla, da to ne gre, da bi deklica pisala gospodu. (Čez malo časa.) Bog ve, ali je tudi njemu tam tako tesno brez mene, ko tu meni brez njega. (Ustane.) Ah, moj Bog, zdaj šele vidim, kako ga ljubim!

Drugi prizor.

Vanda, Burčinski, Helena, Filip (s torbami).

Burčinski (v čamari s pentljami, s konfederatko sè streho, z močno palico, — velikimi brkami, — pride s Heleno in Filipom iz mesta. Glas grmeč): Spravi to torbico v gospodovo sobo. Lepa reč mora biti tega že tam. Kako vse to pospravimo, res ne vem!

Helena (pozdravlja Vando): Očka danes ni najboljše volje.

Burčinski (sede): Vrag uzemi mesto — ne prenehoma da bi imel roko v žepu in kamor se obrneš, le plačaj — in to od jutra do večera. Da moram ostati še nekaj dni tukaj, ne bi imel niti za nazaj.

Helena (smeje se): Kaj govoriš, očka?

Burčinski: Na mojo vero! lejte no, ona se še smeje.

Vanda (z nasmehom): Ako vam novci poidejo, posodi vam dedek.

Burčinski: Da — posoditi ni nobena umetnost — ali kako vrniti?

Helena: Moglo bi se misliti, da si, očka, res tako ubožen.

Burčinski: Mar misliš, da kujem novce — ka-li? Še studenec bi moral usahniti o takih odnošajih.

Helena: Kake grozne troške pa imaš?

Burčinski: Kake troške? Ali pa tudi veš, ti finančni minister, koliko sem od včeraj potrosil? — 150 goldinarjev — pravim ti sto in petdeset goldinarjev in to vse za te!

Helena: Kako — za me?

Burčinski: Dà, dà, ko bi ne bilo tebe, ne bil bi se z doma ganil, Zenbačinska pa, ko vidi, da se napravljam v mesto, takoj napiše dva seznja dolgo naročilo. (Iz vleče iz žepa listek.) Glej cele litanije.

Helena: Zato pa ne bodeš, očka, nekaj mesecev ničesa potrosil.

Vanda: Treba je dati vender tudi v mestu kaj skupiti.

Helena: Minolo leto je dobil očka mnogo za pšenico.

Vanda: Vidite, gospod Burčinski —

Burčinski (ustane): Kdo bo vaju pregovoril. Pustite me na miru! (K Vandini.) Kje je dedek?

Vanda: V svoji sobi.

Burčinski: Pojdem k njemu malo kadit, kajti z vama ne pridem danes na konec. Škoda časa. (Odide na desno.)

Helena (idoč za njim): Očka ne posluša rad resnice.

Burčinski: Daj mi mir — ne poslušam. (odide.)

Vanda: Tvoj oče je siten: vedno kriči, krega, ali vender je to poštena duša — ni res?

Helena: Dober je, to je res — zelo dober; ali kadar treba šteti novce, tedaj je strašno trd. (Uzdahne.) A baš zdaj imam do njega veliko prošnjo! Že od jutra se osrčujem, pa ne morem.

Vanda: Gotovo hočeš nov klobuček?

Helena: O, še več. Prosim ga hočem za svilnato obleko.

Vanda: Lej no, kaj bi ti vse rada!

Helena: Nič nemogočega, draga moja. Julija Hribkova je vender dokaj mlajša od mene, in je imela že pri lanski skušnji svilnato obleko — veš, tisto modro.

Vanda: Pomnim jo dobro.

Helena: Poslušaj: zdaj imam zelo lepo priliko. Pagatovič je namenjen baš na Dunaj, on pa zna izvrstno izbirati tvarine. Pravijo, da se tam prav po ceni kupuje. Pri nas v sosedstvu bode o sv. Josipu velik ples, potrebovala bi tedaj obleko močno. Misli si, draga moja, kaka sreča bi bila, pokazati se v svilnatih oblačilih z repom — s tako dolgim, dolgim repom. Ah! ko bi se dal le oče omečiti! Morda bode sedaj, ko se pogovarja

s tvojim dedom, kaj boljše volje. Pojdem poslušat. Moram hiteti, kajti Pagatovič se odveze že jutri. No — sedaj pa le pogumno — v imenu Očeta in Sina — (gre na desno, ali takoj se vrne). Ali, ali — pozabila sem ti povedati, da je Henrik tukaj.

Vanda (z živo radostjo): Tukaj? — Ali si ga videla?

Helena: Srečala sem ga v mestu. Ob štirih pride k vam. Povedati ti ima nekaj zelo važnega. (Odide na desno.)

Vanda: Moj Bog, kako mi bije srce. On je tukaj! Morda je nalašč prišel za menoj. Gotovo, ker mi ima nekaj važnega povedati. Radovedna sem, kaj bo neki? — Ura bode štiri takoj.

Dorota (za pozoriščem): Filip! Filip!

Vanda (prestrašena): Babica! Ko bi ga tukaj zagledala? — Kaj zato? Menda vender tudi mene lahko kdo obišče. — Toda jaz bi zarudela — in babica bi vse uganila. Ne — tega nečem — za nič na svetu! Pozneje kdaj.

Dorota (za pozoriščem): Uzemi ključ od jedilne shrambe ter pojdi za menoj.

Vanda: Že gre. Kaj naj storim, da bi se tu ne zadržala? — Ah! že vem! (Uleže se na zofo in se dela, kakor bi spala.)

Tretji prizor.

Vanda, Dorota, Filip. Pozneje Onufrin.

Dorota (k Filipu): In potem prineseš gospodom vina — (zagleda spečo Vando). Pst — tiho — spi, — hodi bolj po lahko. (Govori šepetaje.) Tu imaš ključe od kleti in idi — ali tiho. (Filip odide.) Revisa je zaspala.

Onufrin (z desne strani): Dorotka, daj nam prinesiti vina —

Dorota: Tiho! — (Pokaže spečo Vando.)

Onufrin (tiho): Daj nam prinesiti vina.

Dorota (takisto): Filip je že šel.

Onufrin (gre po prstih k Vandi): Spi? Vanda!

Dorota: Naj spi!

Onufrin: Spiš? No, le spi, spi. Morda naj bi jej deli blazino pod glavo.

Dorota: Takoj jo prinesem. (K Filipu, kateri prehaja z leve na desno.) Le bolj po lahko in tiho po prstih, da se ne prebudi. (Odide na levo.)

Onufrin (k Filipu, dajaje mu znamenje z roko): V mojo sobo — slišiš? tja — tako. — (Po odhodu Filipovem gleda na Vando.) Srček moj, kako lepo je zaspala. Ali zeblo jo bode, revico. Moram jo s čim odeti. (Išče po sobi in ker ne najde ničesa, sleče župan ter jo odene.) Tako, zdaj jej bode gorkeje.

Dorota (ustopi z blazino): Tu je blazina. (Deva jo pod glavo.)

Onufrin: Le previdno, da je ne uzbudiš. Tako —

Dorota: Pojdiva.

Onufrin: Pojdiva. (Ideta po prstih, vedno oziraje se na spečo Vando.)

Vanda (ko sta odšla, — ustane): Slednjič sta odšla. — Kako sta poštena, dobra in kako me ljubita! Jezna sem sama na se, da ju moram tako varati. Ali kaj hočem? Ura bode štiri bila takoj. (Zagleda ustopajočega Henrika.) A! Henrik!

Četrty prizor.

Vanda, Henrik.

Henrik (ustopi naglo in zapazivši Vando, približa se jej z veliko radostjo ter jo prime za roko): Ah, gospodična Vanda. (Hoče jej poljubiti roko.)

Vanda (iztrga mu jo prestrašena): Kaj delate, gospod Henrik? — Tega si ne smete dovoliti, ker tukaj ni pensionat. Da vidita to dedek in babica, bila bi lepa reč!

Henrik: Kaj bi pa mogla imeti zoper to?

Vanda: Ničesa še ne vesta, ne poznata vas.

Henrik: Tedaj me seznanite ž njima, gospodična, in predstavite me kot svojega ženina.

Vanda: Ženina?

Henrik: Da, gospodična. Zdaj morem srčno kot tak nastopiti s pomočjo tega lista. — (Pokaže list.) Dobil sem ga pred nekaj dnevi in hitel sem takoj v zavod, povedat vam to radostno novico. Bilo mi je rečeno, da ste odpotovali, usedel sem se tedaj v vlak in evo me.

Vanda: A kaj je vsebina tega lista?

Henrik (poda jej ga): Čitajte, gospodična!

Vanda (čita): „Dragi stričnik!“

Henrik: Od mojega strica je.

Vanda (kakor prej): Ti si jedini zastopnik imena Vistovskih, seveda, razven mene. — Tebi je naložena teška dolžnost. ohraniti naš rod bodočnosti.“ — Tega ne umem.

Henrik: Pozneje vam to, gospodična, pojasnim. Čitajte prosim dalje.

Vanda (kakor prej): Ako si izvoliš ženo, katera si pridobi moje priznanje —.“

Henrik: Priznanje je dvakrat podčrtano!

Vanda (kakor prej): Preskrbim vama mirno življenje, po smrti pa te postavim za svojega glavnega dediča. —

Henrik: Kaj pravite na to, gospodična? Sreča nama je že zagotovljena, ni res?

Vanda: Ako pa se vašemu gospodu stricu ne prikupim, ako ne dobodem njegovega priznanja.

Henrik (smeje se): Moral bi biti slep!

Vanda: Ne smejte se, to je prav lahko mogoče. — Trudila sem se na vse načine, da bi si ga naklonila, toda zdi se mi, da se mi ni preveč posrečilo.

Henrik: Kako? — Vi poznate, gospodična, mojega strica? Videli ste ga že? — Kje?

Vanda: Tukaj v hiši.

Henrik: On prihaja sem?

Vanda: Saj je takorekoč vsakdanji gost mojega dedka.

Henrik: To je izvrstno!

Vanda: V tem ne vidim še nič tako izvrstnega.

Henrik: Ne? — Povem mu kar naravnost: to je moja nevesta — pa je konec!

Vanda: A vaš striček me bode začel ogledovati, kritikovati in iskati na meni slabe strani. — Hvala lepa za tako tolažbo.

Henrik: Kaj naj tedaj storim?

Vanda: Najprej odidite odtod.

Henrik (tožno): Kako? — Treba mi je oditi?

Vanda: Nikakor ne za vedno. Vrnite se — ali skupaj z gospodom stričkom k oficijalnemu obisku in delajte se, kakor da se še ne poznavata.

Henrik: A čemu to?

Vanda: Ah, kako ste nerodni! Menim, da se bodem vašemu gospodu stricu prej priljubila, ako ne bode vedel, da mi je toliko do tega.

Henrik: Razumel sem popolnoma.

Vanda: No vender! Ali idite, da vas nihče ne vidi tukaj. Nekdo prihaja — idite — na svidenje — na svidenje! (Zbeži na levo.)

Henrik (odide naglo skozi srednja vrata, kjer se zaleti v ustopajočega Pagatoviča).

Peti prizor.

Pagatovič. Pozneje Onufrin.

Pagatovič (gledaje za Henrikom): Kak norec je pa to? Toliko da me ni podrl! (Popravlja si obleko, nato po vrsti odlaga palico, klobuk, usede se ter počasi privleče tobačnico.) No — nisem se odvezel. Zgodilo se je, kakor je ona hotela. — Vistovski se mi bode smejal, ko to zve, — ali odreči jej vender nisem mogel, ko je tako prosila, — tako močno prosila. — Zgodi naj se, kar hoče, na vse sem pripravljen.

Onufrin (z desne strani): O, Pagatovič je že tukaj? Ni še pet ura in kavalir je že na svojem mestu. Dobro! dobro!

Pagatovič: Prišel sem, ker —

Onufrin: Ne izgovarjajte se — dobro vem, kak magnet vas vleče sem. To sem vam poprej povedal, da se še zaljubite ko sušcev maček.

Pagatovič: Kaj imate zopet?

Onufrin: Ne čudim se vam dosta, ne čudim. Take ljubeznjive stvarce vzbujajo ljubezen v vsakem. (Potrka ga po rameni.) Ako bodete z menoj dober, oženim vas.

Pagatovič: Ali —

Onufrin: Na mojo vero, da vas oženim!

Pagatovič: Ali, gospod Onufrin, ne norčujte se. Jaz, pa misliti na zakon. Prestar sem že.

Onufrin: Kaj star! Saj ste v primeri z menoj mladenič! Ko sem bil jaz v vaši dobi — koliko let imate?

Pagatovič: Pet in petdeset in nekaj čez.

Onufrin: Ko sem bil tedaj jaz v vaši dobi, imel sem tudi pet in petdeset let — norel sem še za dekleti, da mi je Dorotka zato dala nekatero zaušnico, tako je bila ljubosumna! In on pravi, da mu ni zakon v glavi.

Pagatovič: Lahko je tako govoriti, ako smo zdravi; ali jaz sem bolehen —

Onufrin: In more li biti boljših zdravil na svetu za vse bolezni, nego žena?

Pagatovič: Neumnosti —

Onufrin: Oho! Imel sem sošolca, Lipošiča — morda ste ga poznali?

Pagatovič: Nisem imel te časti.

Onufrin: Ta mladenič je vedno tožil in uzdihoval od prve mladosti. Hodil je v KarloveVare in Bog ve, kam vse. Šele ko se je oženil, bilo je, kakor da bi bil vse boleznj slekel. Sedaj je zdrav ko riba.

Pagatovič: Meni pa je rekel zdravnik — —

Onufrin: E, kaj zdravnik! — Kaj oni vedo? — Oni morajo ljudi strašiti z vsakovrstnimi boleznimi, sicer bi morali od gladu umreti. Daleč še pridete, ako se bodete njih držali. Pravim vam, da ni boljšega zdravila, nego žena — no in Morisonove kroglice tudi.

Pagatovič: Te Morisonove kroglice, katere ste mi nasvetovali, pomagale so mi res nekoliko.

Onufrin: No vidite — skusite še oženiti se in ozdravite popolnoma.

Pagatovič: Ali za Boga vas prosim, katera bi me pa uzela?

Onufrin: Kaj pa Helenka Burčinska — poznate jo od mladih nog, ne izgublajte tedaj časa z dolgim izbiranjem. Le srčno začnite, pa pojde! (Prime ga pod pazduho.) In kakšno veselje bi to bilo, imeti doma tako ljubeznjivo stvarco, tako deklico. Lej — smejete se na tihem — o

vi ptiček! Čakajte — takoj vam jo sem pošljem. — Uprav je pri očetu in ga močno nekaj prosi. — Le, Pagatovič, ne zamudite stvari! — Nekoč pak me poprosite za kuma, he, he, he! — (odide na desno.)

Pagatovič: Prosi nekaj očeta? — Uf! — Kakor vidim, to ni šala. Deklica se je v me do dobra zaljubila. Zgódi se volja božja! — Smrt in žena sta od Boga usojena! — Naj se mi Vistovski posmehuje, kolikor mu drago, jaz storim, kar hočem.

Šesti prizor.

Pagatovič. Helena ustopi glasno ihteč.

Pagatovič (ide jej naproti): Kaj je to? — Kaj se je zgodilo? — Gospodična Helena, kaj vam je? — Zakaj jokate, gospodična?

Helena (joka): Tak oče — je — je trinog, ne pa oče!

Pagatovič: Kaj vam je storil?

Helena: Noče dovoliti, dasi sem ga tako prosila, prosila za vse na svetu.

Pagatovič: Noče dovoliti?

Helena: Niti slišati noče o tem.

Pagatovič: Pa zakaj ne?

Helena: Pravi, da sem premlada.

Pagatovič: To je vender najprimernejša —

Helena: Ni li res? — Rekla sem mu, da je tudi Julija Hribkowska še mnogo mlajša, in vender jej niso branili. Le jaz sem tako nesrečna. (Zažene se v jok.)

Pagatovič (v stran): Ubogo dete! (Glasno.) No, no, gospodična, ni še vse izgubljeno. Oče se bode moral dati naposled pregovoriti. Bi li ne bilo morda bolje, ko bi jaz ž njim o tem izpregovoril?

Helena: O, nikakor, nikakor ne, vi bi mi lahko še vse pokazili. Poznam svojega očeta pre-dobro. Ako noče dovoliti, Bog obvaruj, nadlegovati ga s prošnjami, to je še desetkrat slabše. Treba počakati, da se pomiri in potolaži, ter potem ga prositi, kadar bo dobre volje. Ali vi odidete prej?

Pagatovič (živo): Ne odidem — ne odidem.

Helena: Ko bi odšli, umorila bi me žalost.

Pagatovič (v stran): Saj moram omagati poleg tolike ljubezni! —

Helena: In bodete mogli dolgo ostati?

Pagatovič: Tako dolgo, kakor bodeš ti sama — ti — ti hotela, golobica moja. (Prijemši jo za ročico, hoče jo poljubiti.)

Helena (iztrga mu roko): E, kaj delate?

Pagatovič (v stran): Kako je skromna, nedolžna! — Mili Bog!

Helena (brišoč si oči): Ako pri očetu ničesar ne opravim, poprosim še Vando, da bi rekla kako besedo za me, ker oče jo ima zelo rad.

Pagatovič: Hočete tedaj to reči gospodični Vandi?

Helena: Že sem ji povedala. Medve nimavi skrivnosti mej seboj. Ko se je ona zaljubila v gospoda Henrika, povedala mi je takoj prva.

Pagatovič (zvedavo): Zaljubila se je? — Gospodična Vanda?

Helena: Že pred letom.

Pagatovič: Pred letom? Lejte si no! (V stran.) A Vistovski je mislil — prav mu je — kaznovan bode za svojo domišljavost.

Helena: Vi ne poznate gospoda Henrika?

Pagatovič: Kako ga hočem poznati?

Helena: Imel je sem priti ob štirih. Ali se nista srečala?

Pagatovič: A, to je ta — — Dà, da, srečala sva se in sicer prav pristrčno.

Helena: Kak utis je napravil na vas?

Pagatovič: Jako krepak. (V stran.) Še sedaj čutim.

Helena: Kaj ne, da je krasen mož to? In kako izvrstno igra!

Pagatovič: Tarok ali whist?

Helena: Kaj vam je na mislih? Na klavir; saj je bil učitelj glasbe v našem zavodu.

Burčinski (za pozoriščem): Helenka!

Helena: Oče me kliče! Ne pozabite, gospod Pagatovič, da imam vašo besedo, da ostanete tukaj.

Pagatovič: To je, da ostanem.

Helena: In počakate, dokler se oče ne odloči?

Pagatovič: Tudi ko bi imel čakati Bog vé kako dolgo!

Helena: Kako ste dobri! (Podaje mu roko.) Da bi se nama le posrečilo. (Hoče iti na desno.)

Sedmi prizor.

Prejšnja. Burčinski, oblečen za odhod.

Burčinski: Helenka! Kaj to pomeni? Kličem te, kličem — A! Pagatovič! (Grozi mu.) Aj, ti, ti starče, s taboj imam nekaj govoriti.

Pagatovič (dela se nedolžnega): Z menoj?

Burčinski: No, no, ne delaj se, kakor da bi bil nedolžen. Kaj pa snuješ s Helenko proti meni —, a?

Pagatovič: Ali —

Burčinski: Kaj ti je v glavi, spuščati se v take stvari! Slepš mi dekile, ko bi jej moral iz glave izbiti take neumnosti.

Pagatovič: Prosim te, Burčinski, povej mi kar naravnost, kaj bi ti mogel zoper to imeti?

Burčinski: To je lepo! Meniš li, da imam toliko novcev, da jih bom sejal?

Pagatovič: Saj te nihče ne prosi novcev! Tu gre le za tvojo privolitev.

Helena (v stran): Kaj pomenja to?

Burčinski: Ali si zblaznel, kali? — Mari misliš, da bodem dovolil, da bi moja hči prejela od tebe darove?

Helena: Gospod Pagatovič ni tako mislil.

Burčinski (tolče s palico ob tla): Ti se v to ne mešaj! Odpravi se mi takoj v svojo sobo!

Helena (v stran): Saj sem rekla, da mi ta Pagatovič še vse skazi. (Odide na desno.)

Burčinski (hodi razburjen): Hm, kak dobrotnik! Jaz od nikogar ne potrebujem dobrot.

Pagatovič: Ne smeš se čutiti razžaljenega. Pomisli le, da gre za srečo tvoje hčere.

Burčinski: Lej, lej! On tudi to zove srečo. Sram te bodi, stavec, da tako nespametno govoriš.

Pagatovič: Ako želi to gospodična Helena —

Burčinski: Kaj Helenka, Helenka! — Kaj ona razumeje, taka žabica —

Pagatovič: Že je v tej dobi —

Burčinski: I, molči, starec, — imej vsaj ti pamet in ne govori mi takih neumnosti; saj to se vender še ni slišalo, da bi osemnajstletna deklica kaj podobnega hotela!

Pagatovič: Ali poslušaj —

Burčinski: Ničesa ne poslušam. — Dajte mi mir! — Ne dovolim — pa je amen! (Odide skozi srednja vrata, razburjen.)

Pagatovič: Očka je malo nagle jeze, ali to nič ne dé. — Za tega angeljčka že moramo potrpeti to malo neprijetnost. Naj govori, kar hoče. Ako je deklica na moji strani, je vse drugo malenkost. Tu je deklica glavna stvar. Ko bi se oče tudi na glavo postavil, ničesa ne opravi. Jaz ne odstopim, tako mi Boga — ne odstopim! Ah! gospod Vistovski — dobro, da ste prišli!

Osmi prizor.

Pagatovič. *Vistovski*.

Vistovski: Kaj se je zgodilo?

Pagatovič (prime ga za roko): Že sem se z deklico sporazumel.

Vistovski: Kako naj to razumejem?

Pagatovič: Deklica se je v mene do ušes zaljubila.

Vistovski: Katera deklica?

Pagatovič: No — Helenka Burčinska.

Vistovski (z ironijo): Tako naglo?

Pagatovič (vesel): Sam ne umejem, kako se je moglo tako hitro zgoditi. Še prej, ko sva bila tu vkup — no, ondan, ko sta prišli — sama mi je priznala — kakor gotovo sem tukaj! Ko sem jej omenil, da hočem oditi na Dunaj, — kajti, kakor sem vam bil povedal, hotel sem se tam posvetovati zastran —

Vistovski: Zastran tistega krča —

Pagatovič: Kakor hitro je tedaj slišala, da se odvezem na Dunaj, to me je takoj prosila: Ne odhajajte, ne odhajajte! — revica — in danes je že govorila z očetom.

Vistovski: Oče je, seveda, privolil?

Pagatovič: To je ravno, da oče dela zapreke.

Vistovski: Aj! aj!

Pagatovič: Rekel je, da je še premlada.

Vistovski: To so navadni ugovori. Porok sem vam, da privoli.

Pagatovič: Bog daj!

Vistovski (sede): Hočete se tedaj res oženiti?

Pagatovič (prisede k njemu): Kaj pa hočem? Ker se je deklica tako zaljubila, ne morem se odplaziti, kakor gad.

Vistovski: In vaša bolezen?

Pagatovič: Dragi prijatelj — s tako ženo pozabi človek na bolezen. Tako na primer — ko smo se oni večer tako izplesali, čutil sem se takoj zdravejšega.

Vistovski: Res prijetno smo se zabavali.

Pagatovič: Kaj ne? Večer je minil, ko bi pihnil! O! meni se je ta ples jako prilegel. Jedli smo vendar to in ono za večerjo in vkljub temu — pomislite — nisem čutil čisto nič krča v želodcu! — Spal sem izvrstno celo noč in zjutraj sem bil kakor prerojen. Jezik res da imam še nekoliko bel, ali uverjen sem, da se čez nekaj enakih večerov učisti popolnoma.

Vistovski (ustane ter hodi sem ter tja): Vidi se, da vam gibanje koristi.

Pagatovič: Dà, to se je pokazalo.

Vistovski: No, tedaj se oženite? Kakor vidim, ujeli so vas že čisto.

Pagatovič: Zakaj ujeli? Saj deklica ni grda in neumna, da bi jej morali moža loviti. — To vam je deklica, kakor naslikana — pa tudi ne brez groša, kajti njen oče rad stiska in ima le njo. — Ako me tedaj uzame, gotovo ne stori

tega zarad imetja. Baš zato sem se odločil oženiti. Čim bolj o tem premišljam, tem bolj se uverjujem, da je staro mladeništvo grozno bedno življenje.

Vistovski: Mislite?

Pagatovič: Le pogledjte statistične podatke; največ jih umrje in se samih umori v staromladeniškem stanu. Kako življenje je to, katero živi star mladenič? — Človek se le muči. — Tudi vi bi morali misliti na ženitbo.

Vistovski: Hvala lepa! Nimam krča.

Pagatovič (razžaljen): Ne uzamem si žene le zarad krča, temveč ker vidim, da ima zakon svoje dobre strani.

Vistovski: Da — le da še več slabih. — Zakon, gospod, je ujetništvo. Nastanejo dolžnosti, bremena, jaz pa sem navajen neodvisnosti, svobode. (Usede se.) Ne pravim, da bi gospodična Vanda ne mogla biti po godu človeku, da ni zelo ljubeznjiva, zelo vesela, da ne ume izvrstno igrati v karte, ali —

Pagatovič: Ali ima že ženina. —

Vistovski (obrne se naglo k njemu): Ženina? Gospodična Vanda? — Kdo vam je to rekel?

Pagatovič: Helenka.

Vistovski (smeje se ravnodušno): Njena prijateljica. — In vi ste to verovali?

Pagatovič: Zakaj bi ne veroval?

Vistovski (ustane): Poznamo, poznamo take šale!

Pagatovič: Šale?

Vistovski: Kaj drugega, — stare, deklinške šale. — Kažejo se nalašč zapreke, da stvar hitreje napreduje. — „Podvizajte se, gospod, kajti je še drugih, kateri bi vas utegnili prehiteti!“ — O, take stvari poznamo!

Pagatovič: Ali jaz sem videl tekmeca na svoje oči — prav za prav sem ga bolje čutil, nego videl — bil je tukaj —

Vistovski (usede se in razteguje): Mogoče, da jo res snubi kak kancelist brez plače, ali pa kak medicinec z velikimi nadami v bodočnost, ali to ni to, kar teška riba. To so same pasti. Uverjen sem, da se, ko bi pregovoril le besedico, tekmeč izgubi in jaz bi postal gospod situacije.

Pagatovič: Nedostaje vam poguma. —

Vistovski: Dvojite?

Pagatovič: Mogoče, da se motim.

Vistovski: Da bi vas uveril, pripravljen sem, poskusiti to, le poskusiti.

Pagatovič: Ako vas pa gospodična odbije?

Vistovski (smeje se): Kaj? — Mene bi odbila? — Ha, ha, ha! — kako morete to le izgovoriti! Ne pozabite, gospod, da se hoče Vi-

stovski lotiti neke reči. Da se hočem potruditi, videli bi, kaj Vistovski vse premore. Pridobil sem si ne malo prakse v ljubavnih stvareh. (Zagleda Vando.) Aj! tu je lupus in fabula — o pravem času. — (Ravna si obleko ter se postavi mogočno.)

Deveti prizor.

Prejšnja in Vanda.

Vanda (ustopi s čepico v roki, katero obšiva): Aj, gospoda, tukaj? A dedek o tem ničesar ne ve. Pojdem mu poročiti.

Vistovski (zadrži jo): Ne trudite se, gospodična, — midva počakava. (Vabljivo.) Bodeva se mej tem zabavala v vašej milej družbi. (Ponudi jej naslonjač.) Prosim, gospodična.

Vanda (usedši se): Le ako se ne bodeta z menoj dolgočasila.

Vistovski: Prej bi se morala midva bati. — (Konča frazo šepetaje, nagnivši se k njej.)

Pagatovič: Kako umeje govoriti; gre mu kakor na maslu. Jaz bi tega — priznajem — ne mogel.

Vistovski: Gospodične se raje zabavajo z mladenci.

Vanda: O, mladi gospodje niso vselej zabavni.

Vistovski: Prav pravite, gospodična. Kakšna je ta mladina sedaj? Mari jo je mogoče zvati mladino?

Vanda: Zvečine je vse prelena, dolgočasna, dela se učeno, dasi jej mnogo do tega nedostaje.

Vistovski: Za moje dobe je bila mladina — vsa čast — vesela, iskrena in uljudna. Da je kdo zaigral na glavnik, takoj bi bila pripravljena na ples — a od deklíc je ni bilo mogoče odgnati niti s palico.

Vanda: A zdaj, jedva mladi gospodje odplešejo z damami nekoliko plesov, takoj hite v sosednje sobe kadit pri pivu — kajti to jim bolje diši.

Vistovski (prisedši k njej): In kako dolgo se pomišlja tak mladič, predno počasti tako zabavo s svojo navzočnostjo. Ne pride prej, dokler ga ne obišče gostitelj po vseh pravilih. Potem hoče še vedeti, kaka bode godba, kaka pijača, kaka večerja in koliko bogatih deklet.

Vanda: Stari gospodje so zabavnejši. Kadar smo v zavodu pri madami imele kak zabaven večer, vselej smo raje imele, ako je bilo navzočnih nekoliko starih gospodov. O, ti so znali šele zabavo oživiti in vse razuneti.

Vistovski (žareč): Kaj ne, gospodična, da so take stare muhe, kakor smo mi, najboljše.

Vanda: Vi se vender še ne morete šteti med stare. — Kdor je tako zdrav, kakor vi, in tako dobro pleše. —

Vistovski (ustane): Res, še smo trdni; ali so že leta, leta — —

Vanda: Koliko neki?

Vistovski: Uganite, gospodična.

Vanda: Ne vem. — Morda štirideset.

Pagatovič (čmerno v stran): Že se mu začenja dobrikati.

Vistovski (se mirno smehlja).

Vanda: Ali sem uganila?

Vistovski: Dodenite, gospodična, še dober kos. —

Vanda (zelo čudeč se): Ste li tedaj starši?!

Vistovski: O dokaj starši. — Čez petdeset. Dà, dà.

Vanda: Tega bi si ne bila nikdar mislila.

Vidi se, da ni gledati na leta.

Vistovski: Prav pravite, gospodična. Dokler je človek zdrav, krepak, tako dolgo je mlad in v prsih mu bije srce, ki se oduševlja za vse, kar je krasno. (Bliža se jej ljubeznjivo ter govori k njej nežno.)

Pagatovič (v stran): To se že dobro začenja. Ne delajmo napotja. — Gospod Henrik je propal. (Odide na desno.)

Vanda (iskreno): Zakaj ne sedete?

Vistovski: Dovolite, gospodična, da se usedem sem — k vam?

Vanda (naredi mu prostor v naslonjaču): O, prosim; — ne bodete hudi, ako dokončam to čepico za babico, kaj ne, da ne?

Vistovski: Prosim —

Vanda: Hočem jo dodelati k današnjemu večeru. Poglejte, tu ob strani upletem modre trakove, kajti babici se taki najboljše podajó in tu sem pride kokarda. — Tako bode lepo. (Ogleduje se po sobi.) Ko bi jo le mogla na kaj napeči. Babica je imela tako glavo. (Ustane.)

Vistovski: Čemu iskati druge glave, ko imate mojo?

Vanda: Vi bi dovolili? — Ali —

Vistovski: Lepo vas prosim. Storite z mojo glavo, kar hočete!

Vanda: Ne morem vas s tem nadlegovati.

Vistovski: Ne pozabite, gospodična, da spadam k stari gardi, katera je umela biti proti damam uljudna in pazljiva. — Uklanjam svojo glavo vašim poveljem.

Vanda: Ali morate se pripogniti.

Vistovski (poklekne): Takoj se ponižam k vašim nogam.

Vanda: Ali, gospod Vistovski, — tega ne morem dopustiti —

Vanda: Ako hočete res biti tako dobri. — (Nasadi mu čepico.) Kako se vam podaje ta barva!

Vistovski: Ta pohvala iz vaših ust ima za me neizmerno ceno! (Hoče jej poljubiti roko.)

Vanda: Prosim, ne pregibajte se. Moram vas pak že naprej opozoriti, da bode to trajalo dalje časa.

Vistovski: Naj traje, dokler hoče.

Vanda (šiva): Ste li dosta potrpežljivi?

Vistovski: Kakor jagnje.

Vanda: Zabavala vas bodem s pogovorom, da vam ne bode dolg čas. O čem sva govorila?

Vistovski (dvigne glavo): Da srce —

Vanda: Zopet ste se ganili —

Vistovski: Ne bodem se več. (Uklanja glavo.) Da, gospodična, dokler čuti mož v prsih mlado srce, katero more ljubiti —

Vanda (neha šivati): Ah!

Vistovski: Kaj je?

Vanda: Zopet ste se premaknili, pa sem se zbodla v prst.

Vistovski: Kam? kam? (Prime jo za roko.) O! ubogi prstek! — (Hoče ga poljubiti.)

Deseti prizor.

Prejšnja in Henrik.

Henrik (naglo ustopi): Ah, dragi striček!*Vanda*: Ah! (Hitro ustane ter zbeži na desno.)*Vistovski* (ustaja jezen, osramočen, ter vrže od sebe čepico): Odkod si se pa ti uzel?*Henrik*: Naravnost iz Lvova. Bil sem pri vas, pa mi je bilo rečeno, da ste tukaj. Prišel sem tedaj sem.*Vistovski* (zlobno): Kaj mu hočeš?*Henrik*: Hotel sem te, mili striček, zahvaliti za tvoje poslednje pismo*Vistovski* (v stran): Baš prav si mi prišel!*Henrik*: Dovolj, mili striček (hoče ga objeti), da te zahvalim —*Vistovski* (izvije se mu): Bilo je to samo predlog, želja —*Henrik*: Vaša želja, striček, mi je zapoved, katero mislim kar najprej izpolniti —*Vistovski*: Ni treba tako hiteti — za to je še dosta časa.*Henrik*: Hitro začeto, dvakrat prijeto — pravi pregovor. Dovolite tedaj, mili striček. — (Hoče ga objeti.)*Vistovski* (zadrži ga, hladno): Storil sem res to žrtev, ali s to pogojo, ako si izvoliš ženo —

Henrik: Po tvojem ukusu — to se umeje. Izvolim si táko, katera se ti bode gotovo milila. No, tedaj dovolite, mili striček. (Približa se mu zopet, da bi ga objel.)

Vistovski (nestrpno): Daj mi mir s tem svojim: dovoli, dovoli! Ne pustim tega, kajti nimaš me še za kaj zahvaljevati. Sicer pa si s tem padel kakor bomba v tujo hišo, kjer te nihče ne pozna.

Henrik: Upam, striček, da me predstaviš svojim — kakor mi je bilo rečeno — tako dobrim prijateljem

Vistovski: Drugikrat, drugikrat — sedaj sem baš odhajal. (Primeta naglo za klobuke.)

Jednajsti prizor.

Prejšnja. Onufrin. Dorota. Vanda.

Onufrin: Njegov stričnik, praviš? Bravo! (K Henriku.) Gotovo ste to vi — baš mi je moja unukinja povedala, da —

Vistovski: (nerad predstavlja): Da — to je moj stričnik. —

Dorota (priklanja se): Jako nas veseli.

Onufrin: Nikoli nam niste omenili, da imate tako izvrstnega stričnika.

Vistovski: Obiskal me je radi neke stvari. Blagovolite tedaj oprostiti — (uzame klobuk) Henrik! —

Onufrin: Kaj? — Hočete oditi — in odvesti nam tudi tega mladenča?

Vistovski: Nujni opravki —

Onufrin: Neumnosti! Vaši opravki vam ne uteko.

Vistovski: Morava iti.

Onufrin: Čemu o tem dalje govoriti (zapre duri) zapremo vas, pa je konec vsemu! — Vanda! izročam ujetnika tvojemu nadzorstvu!

Vanda (k *Vistovskemu* z vabljivim nasmehom): Udaste li se, gospod?

Vistovski: Vam, gospodična, udam se z radostjo.

Onufrin: Tako je prav! —

(*Zavesa pade.*)

Tretje dejanje.

(*Ista soba*)

Prvi prizor.

Dorota. Filip. Pozneje Onufrin.

Dorota (k ustopajočemu Filipu): Gospoda še nisi videl?

Filip: Nisem videl, milostiva gospa.

Dorota: Kaj to pomeni? Skoro bode že ura tri. Naj ima Valentova za gospoda obed pripravljen na ognjišču, ker mora že ta hip priti. (Filip odide.) Moralo se je nekaj prigoditi, kajti štirideset let, kar sva svoja, ni mi tega storil, da bi ne prišel k obedu. (Zagledavši prihajajočega.) Za Boga, Onufrin, kje si bil tako dolgo? Čakam, čakam —

Onufrin (židane volje, poljublja jej roko): Ljuba Dorotka -- ne bodi huda, dušica, malo sem se izpozabil — šel sem bil na dojučnik (v uho) pa smo se ga majhno napili — ne mnogo, le prav majhno — in to šampanjca — na mojo vero.

Dorota: Ti se mi, starče, kaziš. Začenjaš že hoditi v krčme.

Onufrin: Jedenkrat v ogrskem mesecu —

Dorota: Valentova ti je pustila obed; ali sedaj se je menda že vse posušilo in osmodilo.

Onufrin: Hvala ti, dušica, za obed; najedel sem se in napil, da je strah. Bilo je pa to tudi izvrsten dojučnik! Ugani, kaj sem jedel?

Dorota: Kaj jaz vem?

Onufrin: No — ugani.

Dorota (premišljajoč nekaj časa): E, daj mi mir!

Onufrin: No, dušica, ako me imaš rada, ugani, — kaj? — Nekaj, kar zelo rad —

Dorota: Kaj jaz vem! Morda ostrige?

Onufrin: Na mojo vero — kakor da si bila sama tam — res da, izborne ostrige! — Poleg tega gomoljike — ali pravim ti — izvrstne! Potem retkev, razne sire, sadje — skratka, bilo je to kraljevski dojučnik. Ali pomisli — vse na račun Vistovskega.

Dorota: Aj! Zakaj pa to?

Onufrin (zaupljivo): Zaradi naše Vande.

Dorota: Tega ne umejem.

Onufrin: Snubi jo.

Dorota: Kaj?!

Onufrin: Na mojo vero — kakor gotovo te ljubim! —

Dorota: V imenu Očeta in Sina. — Kaj je zmešalo starcu glavo?

Onufrin: Vedi najprvo, Dorotka, da je mnogo mlajši od mene.

Dorota: Kaka primera! Kar sem jaz, to ni Vanda.

Onufrin: Ali, Dorotka! pomisli — Vistovski je teška riba. Ima dve vasi in hišo v mestu.

Dorota: Kaj pomaga, ako ga ne bode hotela Vanda. Silila je ne bodeva.

Onufrin: Bog obvaruj! Toda poslušaj, meni se vse zdi, da ona ne bode zoper to. Zapazil sem, da jej je Vistovski od prvega trenutka kakor k srcu prirasel. Vedno ga je imela v mislih. Včeraj n. pr. zabavala se je ves večer le ž njim.

Dorota: To je res. Zabavala se je ž njim, navzlic temu, da je bil tukaj mladi — njegov stričnik.

Onufrin: No, vidiš. Dekle ima razuma — ho! ho!

Dorota: Ako bode božja volja. — (Usede se.)

Onufrin: Bilo bi dobro, kaj ne? -- Ne bilo bi nama treba ločiti se od Vande, bila bi nama blizu —

Dorota: Skoraj kakor doma —

Onufrin: Odgojila bi si otroke —

Dorota: Ko bi jih kaj imela.

Onufrin: Gotovo jih bodeta imela, kaj boš tisto. (Približa se jej ter jo dregne s komolcem.) Praunuki — slišiš, mati? — Kaka radost bi bila, učakati praunuka! Mora biti deček!

Dorota: Kakor Bog hoče, Onufrin!

Onufrin: O, ne, ne — mora biti deček! Odgojiva si ga potem za kakega velikega inženirja.

Dorota: Zdravnik je vender boljši.

Onufrin: Doktorjev je sedaj ko smeti.

Dorota: Naj jih bo — doktor je vender le doktor!

Onufrin: Lepa čast: celo življenje tipati žile ter ogledavati jezike. Inženirji — ti so sedaj gospodari sveta — delajo s to ubogo našo zemljo, kar se jim poljubi — morje prelijejo, kakor da ga nikdar ni bilo, in gore prestavljajo. Česa jim nedostaje? To so mogotci — na mojo vero, mogotci! Kaj pa šele, ko postane naš unuk ravnatelj železniški, ali pa voznje v balonih, ali kdo ve, kaj bodo do tedaj še iznašli.

Dorota (ustane): Govori, kar hočeš, — ne dovolim, da bi postal inženir. Zdravnik bode, pa je!

Onufrin (ustane): Prej mi tu (pokaže dlan) uzraso lasje. Inženir bode; rad bi vedel, zakaj bi ne mogel biti?

Dorota: Ne bode inženir!

Onufrin: Bode!

Dorota: Ti vendar ne bodeš odločeval; to bode odločila sama Vanda, ona bode pa gotovo hotela, da bi bil doktor.

Onufrin: Kdo? Vanda? Prisegel bi in stavil za ne vem kaj, da bode hotela, da bi bil inženir!

Dorota: Pravim ti, da nikoli! (Hodi živahno po sobi.)

Onufrin (takisto): Jaz pa pravim, dà! —

Dorota: Ne! ne! pa ne!

Onufrin: Dà, dà, dà —

Drugi prizor.

Prejšnja in Vanda z leve strani.

Vanda: Kak prepir je to?

Onufrin: Vanda je tu. (Prime jo za roko.)
Povej sama, kaj bi hotela, da bi bil tvoj — —

Dorota: Onufrin!

Onufrin: To bi bil naredil neumnost! Pred dekletom se vender ne sme —

Vanda: Kaj pa imata?

Onufrin: E! nič, nič — malo sem se z babico sprl —

Vanda: Zakaj?

Dorota: Tebe se nič ne tiče. Dedek je kakor po navadi uganjal norčije —

Onufrin: Dorotka, prepovedujem ti —

Vanda: Vidim, da ima gospôda pred menoj nekako tajnost.

Dorota: Nimava nobene tajnosti —

Vanda: Prisegla bi, da sta sedaj baš o meni govorila.

Dorota: Motiš se.

Vanda: Le poglej mi, babica, v oči. — Aj! Ali nisem rekla?

Dorota: No, govorila sva o — o — o tvoji bodočnosti.

Onufrin: Res je! Kar se tiče bodočnosti. — Pojdi sem, Vanda, sedi!

Vanda (veselo): Kaj bo neki — dedek se dela tako resnega!

Onufrin: Šale na stran!

Vanda: Prav resna bodem. No, sedaj pa le! Poslušam —

Onufrin: E! ves sem zmešan od tvojega norčevskega obraza.

Dorota (prisede k Vandi z druge strani): Vidiš, tukaj gre za — za —

Onufrin (živahno): Ali se hočeš omožiti ali ne!

Vanda: To se ravna po tem, s kom.

Dorota: Z Vistovskim.

Vanda (razveselivši se): Ali je že poprosil za mene?

Onufrin: Baš danes. Kaj ti praviš na to?

Vanda (šaljivo): Ako želita, — tedaj iz srca rada!

Onufrin: Vidiš, starka — ali ti nisem rekel? Zlaga se z nama.

Dorota: Hvala Bógu! — bilo ji je to gotovo že namenjeno.

Onufrin: Stvar je tedaj v kraju; — ni nam torej treba o tem dalje govoriti. On sam skoro pride sem in tedaj se pomenimo vse drugo. A sedaj me pustite, da malo zadremujem, kajti ta šampanjec me je nekako čudno razgrel. Dorotka! morda tudi ti zadremuješ, kaj? Sedaj je baš najin čas —

Dorota: Vsaj za trenutek zatisnem oči, sicer bi ne bila ves večer za nič.

Onufrin: Vsprejmi tedaj svojega Vistovskega sama. Menim, da ne bode preveč hud, ako vaju sama pustiva. Ej, ti, ti — šaljivka —

Dorota: Zlati moj srček — (poljublja jo).

Onufrin: No, pojdi, mati —

Dorota: Že grem, že grem! (Poljubi Vando še jedenkrat ter odide z Onufrinom na desno.)

Vanda (sama): Henrik me je tedaj že snubil. Ali včeraj mi tega nič ni omenil. Moral bi bil vender vsaj zaradi lepšega uprašati, ali dovolim. Ti možje, kakor hitro vedo, da jih ljubimo, mislijo, da morejo z nami delati vse, kar se jim ljubi! Iz tega ne bode nič! Treba bode gospodiča držati na kratki uzdi, sicer bi si mogel preveč dovoliti. (Usede se za nekaj časa.) To se bode čudila Helenka, ko zve, da je že gotovo.

Tretji prizor.

Vanda. Henrik.

Henrik: Smem?

Vanda (dela, kakor bi se jezila): Sedaj uprašate, ali pri nečem drugem pa niste uprašali, če smete?!

Henrik (čudi se): Pri čem drugem?

Vanda: Lej, kakor da bi ničesar ne vedeli! Dedek mi je že povedal.

Henrik: Kaj vam je povedal?

Vanda: Ah, ti možje! Ste li mari že pozabili, o čem ste danes z mojim dedkom govorili?

Henrik: Saj vašega dedka danes še videl nisem.

Vanda: Saj mi je dedek pravil, da ste ga prosili za mojo roko.

Henrik: Jaz?

Vanda: Seveda — Vistovski.

Henrik (žalostno): Dà, Vistovski, ali ne jaz, ampak moj stric.

Vanda (razburjena): Kaj?

Henrik: Baš radi tega sem prišel, ker mi je bilo rečeno, da se bode stric ženil. Toda vedel nisem, s kom. Iz tega pa, kar ste mi, gospodična, povedali, vidim, da hoče vas.

Vanda (razburjena): Kaj si starec vse domišlja!? Misli, da bi ga uzela. Za nič na svetu! Raje pojdem v samostan. Naj se le drzne, besedico mi ziniti o tem, jaz mu povem.

Henrik: Da se radi vas razjezi. Potem pa bi iz najinega zakona ne bilo nič.

Vanda: Ah, res. Moj Bog, kaj je storiti? (Hodi po sobi.) No, svetujte vender, saj ste mož

Saj vender tudi sami nočete, da bi jaz bila vaša tetka.

Henrik: Tega se ne bojim, kajti dedek in babica vas ne bodeta silila, da bi se omožili.

Vanda: O tem ne dvojim.

Henrik: Tu gre le za to, kako stricu iz glave izbiti to misel. Treba to storiti previdno, da ga ne razžaliva in da ga nagneva k temu, da privoli.

Vanda: Toda kako to storiti?

Henrik: Že vem! To bode izvrstno!

Vanda: Kaj pa? (Za pozoriščem je čuti topotanje.)

Henrik: Saj mi je stric pisal —

Vanda: Nekdo prihaja —

Henrik: Morda on.

Vanda: Beživa!

Henrik: Kam pa?

Vanda (pokaže na levo): Tja v mojo sobo; pojdiva —

Henrik: Tam vam povem, kaj namerjam.

(Odideta na levo.)

Četrti prizor.

Pagatovič. Pozneje Vistovski.

Pagatovič (veselo ustopi): Vem, od katere strani primem Burčinskega. (Izveče papirje.) Pri-pisal sem formalno vse svoje imetje Helenki. To morda starca uveri, da ne mislim na njegovo imenje ter da se hočem oženiti iz čiste ljubezni. (K ustopajočemu.) Ah! — tudi vi ste sem prišli — dobro! dobro!

Vistovski (elegantno oblečen): Kaj pravite na to, gospod Pagatovič, ako vam povem, da za vami stopinje pobiram?

Pagatovič: Slišal sem — slišal in čestitam vam (Podaje mu roko.) Socius doloris — hotel sem reči: amoris.

Vistovski (prikladno se usedši): Priznajem, da v začetku nisem imel take misli, toda spoznavši gospodično temeljito, odločil sem se za trdno. To je deklica — fenomen!

Pagatovič (radostno potegne tabak v nos): Kakor moja Helenka.

Vistovski: Četudi mlada, vender je zelo pametna.

Pagatovič (bolj za se): Vrh tega iz pensio-nata — a to pomeni mnogo.

Vistovski (hodi mirno po sobi): Dà, v oblasti imeti jo ne bode težko. In kako umeje igrati karte — to je res pravo veselje.

Pagatovič: Domislil sem se ravno, da Helenke še nisem uprašal, ali zna kartati.

Vistovski: Moral bi jo naučiti. Kako prijetno je to, imeti soigralca doma pri roki — kadar ga hočeš poklicati. Često, kadar je bilo tako vreme, da bi niti psa ne izgnal izpod strehe, moral je človek kam iti, da bi mu večer minil. Ali sedaj, ako bode doma mlada ženka, ne bodem ni pomislil na to, da bi kam šel. Ogenj v levi — čaj — karte — poljubi — o, zakon ima tudi svoje dobre strani.

Pagatovič: Lejte — zgodilo se je po mojem.

Vistovski (poluglasno poje):

Zunaj brije burja, mraz —
Mokri sneg naleta, itd.

Pagatovič: Kaj pravi k temu stričnik?

Vistovski: Kaj meni mari, kako on o tem sodi. —

Pagatovič: No — in ta pripis?

Vistovski: Ne veže me na nič. Obečal sèm, zapustiti mu svoje imetje, ako se oženi z deklico, ki bode po moji volji.

Pagatovič: Tako je.

Vistovski: Ali zagotavljam vas, da ne bode nobena po moji volji.

Pagatovič: To je pa izvrstno!

Vistovski: Srajca je bliže kože, nego suknja, gospod Pagatovič.

Pagatovič: Dà. Prima charitas al ego.

Vistovski: Ah! tu je gospodična Vanda. — Prosim vas lepo, pustite naju sama — rad bi —

Pagatovič (stisne mu roko): Ni se vam treba opravičevati. Midva zaljubljenost umejeva. (Za se.) Pojdem iskat svoje drage. (Odide na desno.)

Peti prizor.

Vistovski. *Vanda*. H koncu Henrik.

Vistovski (gre proti Vandi): O! zakaj je danes gospodična Vanda tako zamišljena, žalostna?

Vanda (sede): Mari mi je mogoče biti vedno veselej?

Vistovski (usede se k njej): Res da ne, vender če ne vedno, vsaj danes bi želel videti vas, gospodična, veselo.

Vanda: Zakaj baš danes?

Vistovski: Ker današnji dan meni ni vsakdanji — temveč prazničen —

Vanda (najivno): Jeli morda vaš god?

Vistovski: Stokrat več! — Danes je dan mojega prerojenja.

Vanda: Prerojenja?

Vistovski (ustane): Dà, gospodična! — Prejšnji Vistovski ne živi več. Umrli je z vsemi svojimi posebnostimi, muhami, in rodil se kot popolnoma drug človek, kateri veruje, ljubi in živi v nadi, in ki si je postavil cilj za svoje življenje. Skratka, pred vami stoji, gospodična, čisto nov človek.

Vanda (ustane ter se prikloni): Zelo me veseli, da poznam novega gospoda Vistovskega.

Vistovski (razveseljen): Vi ste šaljivka, gospodična. In to me veseli. (Prime jo za roko.) Ah, gospodična Vanda, vi ne veste, kako hrepenim, videti vas vedno tako veselo, smejočo se, srečno!

Vanda: Zakaj bi vam moglo biti toliko do moje veselosti?

Vistovski: Kaj mi je do tega? Mari bi mogel Vistovski biti srečen, kadar bi bili vi, gospodična, žalostni?

Vanda: Gotovo se norčujete z menoj?

Vistovski: Na mojo čast, govorim golo resnico! Vi ste me, gospodična, očarali, — popolnoma predrugačili — (še bolj goreč) — omamili ste me — —

Vanda (s hlinjeno skromnostjo): Tako preprosto bitje, kakor jaz — moj Bog! s čim bi jaz mogla koga očarati?

Vistovski (razunet): S čim? Z vsem. Lepota telesa in duha, s katero vas je priroda obdarila, mora vsakega očarati. Ne vem, gospodična, koga ne bi mogli vi očarati.

Vanda (gleda skrivaj na tiho ustopajočega Henrika): Vas najprej —

Vistovski: Mene? (Slovesno.) Na svojo čast prisegam, da se mi še nobena dama ni tako omilila, kakor vi, gospodična! —

Vanda (podaje mu roko z živo radostjo): O! hvala vam za to zagotovilo.

Henrik (prime ga za drugo roko): O, hvala vam, predragi striček!

Vistovski: Henrik? — Zakaj me zahvaljuješ?

Henrik: Za to, ker si pred kratkim rekel, namreč, da se ti gospodična Vanda mili.

Vistovski (razsrjen): Kaj mi hočeš tukaj? Kaj to tebi mari?

Henrik: Do tega mi je neizmerno, kajti v tem slučaju ne bodeš ničesa imel proti tej zvezi.

Vistovski (razsrjen): Zvezi? — S kom?

Henrik: S tole gospodično.

Vistovski: Kaj si znorel?

Henrik (z nasmehom): Zato, ker ljubim gospodično Vando?

Vistovski: To je norec! — Recite sami, gospodična Vanda — saj vas šele drugič vidi.

Vanda (povesi oči): Poznava se že jedno leto. —

Vistovski: Kaj? Odkod?

Vanda: Iz zavoda. Bil mi je učitelj glasbe.

Vistovski: Krasno vas je izučil! —

Henrik: Imam vašo besedo, striček, — list —

Vanda: In meni ste pred kratkim rekli, da bi me radi videli srečno. Srečna pa bodem popolnoma, ako vas bodem mogla ljubiti kot strica svojega moža.

Vistovski (za-se): Ah! Ljubimec promenil se je v strička — lepo pomilovanje.

Henrik (prime ga za roko): Predragi striček!

Vanda: Tudi jaz bi rada rekla: Predragi striček! — toda ne vem, ali bi vi dovolili.

Vistovski: Kako je sedaj boječa. Prej ste imeli uprašati, ali dovolim! (Gleda jej v oči, temni obraz in se smeje.) Ti, ti, ti — mala šaljivka —

Vanda (prime ga živahno za roko): Privolite tedaj? —

Vistovski: Kaj pa hočem, ko sta me tako prebrisano prekanila.

Henrik: Predragi striček! (Poljublja mu roko.)

Vanda (poljublja mu roko): Bodem vam vedno soigrala pri whistu.

Vistovski (v stran): Raje bi videl, ko bi k marijašu, ali kaj si hočemo!

Šesti prizor.

Prejšnji in Onufrin. Dorota. Pagatovič. Filip.

Onufrin: No, ali sta se že sporazumela?

Vanda (naslanjaje se na Henrika): Popolnoma.

Onufrin: Kaj to pomeni? Gospod Vistovski.

Vistovski: Kaj pa?

Onufrin: Saj ste me danes vender razločno prosili za Vandino roko —

Vistovski: Seveda — za svojega stričnika.

Onufrin: Za stričnika? Jaz bi bil pa pri-segel. Pomislite, gospoda, ta šampanjec mi je tako glavo zmešal! —

Vistovski: Dà — za svojega stričnika in jedinega dediča.

Dorota: (v stran): Hvala Bogu! Mlad je vender le mlad.

Filip (radostno): Kaj? Naša gospodična se bode omožila?

Vanda: Mari vam to ni prav, Filip?

Filip: Meni da naj bi ne bilo po volji? — Kako sem vesel! (Poljublja Vandi roko, potem pa vsem po vrsti.)

Pagatovič (k *Vistovskemu*): Kako je to prišlo? Saj ste mi vender jasno rekli —

Vistovski: To sem le tako govoril. — Saj vender prav dobro veste, da nisem bil nikdar prijatelj zakonskemu stanu.

Sedmi prizor.

Prejšnji. Helena. Burčinski.

Helena (ustopi naglo v obleki iz mesta): Jeli gospod *Pagatovič* tu?

Pagatovič (jej gre naproti): Tu sem, tu sem —

Helena (prime ga za roko): No vender je na posled oče privolil. Ah, vi ne veste, gospod *Pagatovič*, kako sem srečna!

Pagatovič (radostno): Privolil? Dobri očka! (K *ustopajočemu*.) Ali si se vender dal omečiti!? — (Stisne mu ganen roko.)

Burčinski: Kaj pa sem hotel? — Dekle mi vzdihuje v kakem kotu — kakor senca pohaja od jutra do večera — da človeku že preseda. Pa sem si mislil, naj ti bo, da bi bil le enkrat mir! —

Pagatovič: Ne bodeš se kesal — bodeš vide!!

Burčinski: Le glej, da jej po volji storiš, da mi ne bode zopet tožila.

Pagatovič: Saj me ne poznaš od danes.

Burčinski: Poznam te, da se samo ti razumeš o ženskih stvareh. Koliko vatlov bode tega treba?

Pagatovič (osupel): Vatlov? Kakih vatlov?

Burčinski: Torej metrov, kakor sedaj pravite.

Pagatovič: Metrov? — Gospodična Helena.

Helena: Menim, da bode trideset metrov dovolj.

Burčinski: Kaj? trideset? — Ali si znorela?!

Helena: Toliko je navadno treba. — Gospod Pagatovič, izvolite to očetu razjasniti. — Treba vender tudi na tuniko mnogo.

Burčinski: Čemu ti je tega treba?

Helena: To je sedaj moda.

Burčinski: Vrag vas uzemi s tako modo! Je li treba, da bi dekcle v teh letih moralo imeti svilnato obleko? —

Pagatovič: To je tedaj hotela! A jaz osel —

Vanda: Uzemi si to svilnato obleko na mojo svatbo.

Burčinski: Kaj slišim? — Svatba?

Vanda (predstavlja Henrika): To je moj ženin!

Burčinski: Za Boga!

Onufrin: Dà, dà — nepričakovano si je izbrala moža.

Burčinski (k Heleni): Tu imaš za tisto obleko! da me ne bodeš več nadlegovala. Ali daj mi že enkrat mir! (Iz vleče listnico.)

Helena: Ne boj se, očka, zadoščuje mi obleka.

Vistovski (k Pagatoviču): Gospod Pagatovič, uzdramite se, da se ne izdaste. Lahko ste veseli, da ste ohranili mladeništvo.

Pagatovič (žalostno): A pravili ste mi, da jim precej diše težke ribe?

Vistovski: Pokazalo se je, da ne vsem. Ni pravila brez izjeme.

Helena (k Pagatoviču): Gospod Pagatovič — tu so novci za blago. Sedaj pa že morete oditi.

Onufrin: Kaj vam je, Pagatovič? — Kaj se vam je pripetilo?

Vistovski: O nič, nič — le katar v želodcu.

Onufrin: Proti temu so najboljše Morisonove kroglice. O ni jih nad Morisonove kroglice.

(Zavesa pade.)

Konec.

Opomnja.

Da igralci bolje morejo umeti svoje uloge, pridenemo h koncu še nekatere opomnje o starosti in obleki delujočih osob.

Onufrin ima okrog 65 let. Bela vlasulja, gosti, beli brki, baržunasta poljska čamara, bel telovnik, hlače za škornje zatlačene, škornji čez kolena. V nekaterih prizorih v županu (domači halji).

Burčinski, okoli 50 let star, naj ima isto obleko, le vlasuljo sivo. Oba imata poljske kučme.

Filip 65leten mož. Obleka prejšnji podobna ali sukna. Vlasulja bela, brki tudi beli.

Vistovski okoli 56 let star, mora biti oblečen po kavalirski. Bledolasa baroka s plešo, čez katero je skrbno razčesan ostanek las, pod nosom brke, kvišku zavihane. Velik stoječ ovratnik, kravata žive barve, temnomoder frak.

Pagatovič 55leten mož. Črna vlasulja, skrbno poglajena, brez brade. Pred obradkom črna ruta, tesno okoli vratu zavezana, črna vrhnja sukna in črne hlače, palica in cilinder.

Henrik. Obleka po modi.

Dorota. Črna, preprosta obleka, bela vlasulja, bela čepica. Ko pride napravljena k odhodu, naj ima kožušek in zimsko čepico.

Vanda in *Helena* kratke zimske suknjice, obšite s kužuhovino. Lasje nad čelom kodrasti, zad razčesani, spuščeni. Jedna more imeti obleko modre, druga cvetlične barve. Ko pridete v prvo dejanje, odlagate kožuhe, pozneje bele šale.

